

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2014. november XXV. évf. 11. szám – 390 Ft

HARCRA KÉSZEN

97708656300614011

16

VÉGET ÉRT A MAGYAR HONVÉDSÉG IDEI EGYIK LEGFONTOSABB GYAKORLATA, A KÖZÖS FELLÉPÉS 2014, AMELYNEK MÁSODIK RÉSZÉ BEÉPÜLT A NATO STEADFAST JAVELIN NEVŰ GYAKORLAT-SOROZATÁBA. A MAGYAR KATONÁK TELJESÍTMÉNYE KIVÍVTA A HAZAI POLITIKAI ÉS KATONAI VEZETÉS ELISMERÉSÉT IS.

24 Immár kilencéves a Magyar Honvédség aszimmetrikus hadviselésben professzionális szinten tevékenykedő alakulata.

28 Újabb afganisztáni műveletet fejezett be a honvédség: hazatért az MH Mi-17 Légi Tanácsadó Csoport.

32 Elhivatottság és megszállottság is kell ahhoz, hogy valaki megállja a helyét a repülőműszaki csapatában.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA 2014. DECEMBER 12-ÉN JELENIK MEG.

44 Bár az utolsó taszári alakulat is régen megszűnt, a Repülő-múzeum maradt az eredeti helyén, a laktanya kápolnájában.

HADERŐ

Számvetés 4

NAGYVILÁG

Súlyponteltolódás 8

Radar 12

Missziós hírek 14

SEREGSZEMLE

Határsértés! 16

Októberben történt 20

Harcra készen 24

Becsülettel helytálltak 28

Háttéremberek 32

Aktív hatvanas 36

HADITECHNIKA

Írány a szárazföld! 40

HÁTORSZÁG

Szentély és múzeum 44

Holtponon 48

Csatatér 52

Amit látnod kell! 56

Közérdekű 58

Kézzel készítve 60

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXV. évfolyam 2014. 11. szám

Kiadja a HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgálat Kőzhazsnú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomatás:
A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

SZABÓ BÉLA
Olvasószerkesztő:
GYÖRI LÁSZLÓ

Lapszerkesztők:
TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Hírszerkesztő:
SINKA ISTVÁN

Régió-tudósítók:
GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNI GÁBOR

Fotóriporterek:
DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR, KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ TÜNDE (KEPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:
GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT
FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: Dévényi Veronika

ISSN: 0865-6932
Lapunk az Európai Katonai Sajtószelettség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletéiga (1089 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
06-80-444-444

SZÁMVETÉS

FUCSKU SÁNDOR VEZÉRŐRNAGY SZINTE NAPRA PONTOSAN EGY ÉVEL EZEŐTT LETT SZÉKESFEHÉRVÁRON AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSONKSÁG (MH ÖHP) PARANCNOKA. BESZÉLGETÉSÜNK SORÁN AZ ELMÚLT TIZENKÉT HÓNAP ESEMÉNYEIT VETTÜK SZÁMBA.

Tábornok úr, Ön beiktatásakor, a Magyar Honvéd magazinnak adott bemutatkozó interjújában azt mondta: legelőször felkeresi az alakulatokat, megismerkedik a csapatokkal. Milyen tapasztalatokkal zárult ez a látogatásorozat?

– A beosztás átvételekor voltak bizonyos információim, személyes tapasztalataim, de mélyreható ismereteim nem. Ezért a célom az volt, hogy a lehető legjobban megismerjem az alakulatok működését, feladat- és feltételrendszerét. Minden katonai szervezetnél megtekintettem a haditechnikai eszközöket, megismertem azok állapotát, találkoztam és beszélgettem a személyi állománnyal, állománygyűléseket tartottam, pontos képet kaptam az adott szervezet hadrafoghatósági mutatóiról. Ez az időszak

számomra a tanulásról szólt. Tudtam, hogy az alakulatok nincsenek könnyű helyzetben, magasak a követelmények, nagyok az elvárások, a kihívások, és a katonai kiképzéshez, a katonaelethez kapcsolódó számos tennivaló mellé egyéb feladatok is társultak. Ugyanakkor pozitív tapasztalatokat gyűjtöttem. Meggyőző volt számomra az a hozzáállás, az a teljesítmény, amit a katonák, a katonai szervezetek mutatnak. Sok olyan probléma van, amit nem tudunk és nem is lehet átlépni, megkerülni; ezek megoldásán folyamatosan dolgoznunk kell. Az elmúlt évben az MH Összhaderőnemi Parancsnokság és a katonai szervezetek számára az egyik legnehezebb feladat az volt, hogy nagyon precíz előkészítés és számvetések alapján, pontos tervezéssel, szervezéssel biztosítani tudják a meg-

MAGYAR HONVÉD

felelő személyi állományt és a szükséges haditechnikai eszközöket minden területen.

– Némi képzavarral élve kijelenthető, hogy a világon csak egy dolog állandó: a változás. Biztos vagyok abban, hogy a Magyar Honvédség is változott az elmúlt egy esztendő során. Melyek azok a feladat- vagy tevékenységi körök, ahol nyomom követhető a megújulás, a változás?

– Parancsnoki „székfoglaló” beszédben azt mondtam, hogy katonai szervezetünk jól vezetettek, ezért mélyreható változásokat ugyan nem tervezek, de szükség lehet „finomhangolásokra.” Bizonyos személyi változások be is következtek, de szeretném hangsúlyozni, hogy ezekre nem azért került sor, mert a korábbi vezetők rosszul végezték a dolgukat, hanem azért, mert időnként változni kell a katonai szervezetek élén. Minden katona életében elérkezik az a pillanat, amikor más beosztásba kell kerülnie. A személycserék nem okoztak törést sem az alakulatok mindennapi életében, sem a szakmai munkában. A változás a kiképzés folyamatában is megnyilvánult, hiszen a parancsnokság és a katonai szervezetek áttértek egy új módszerre. Fokozódott a felkészülés üteme az országvédelmi feladatokra, és az összhaderőnemi gondolkodás került előtérbe. Ezt láthatuk többek között a Tavaszai Áttörés és a Közös Fellépés gyakorlatok során is. A különféle haderőnemek, fegyvernemek és szakcsapatok közösen hajtották végre a feladatokat. Az effajta együttműködés kialakí-

A csapatlátogatások során megtekintette az alakulatok haditechnikai eszközeit is.

tását még az elődeim kezdték el, és erre szeretnénk fektetni a fő hangsúlyt a jövőben is. A folyamatos kiképzésnek és a gyakorlatoknak köszönhetően a katonák és az alegységek felkészültsége magasabb szintre emelkedett. Ez nemcsak hazai, hanem nemzetközi szinten is megemlégetett, hiszen a katonai szervezetek közül többnél került sor NATO-szempontok alapján végrehajtott ellenőrzésekre, vagy konkrét NATO-ellenőrzésre. Például a közelmúltban zajlott le az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Osztág SOFEVAL (Special Operation Forces Evaluation) ellenőrzése, ami után a katonai szervezet megkapta a „combat ready”, azaz „harckész” minősítést. A jövő évben hasonló nagyszabású és komplex feladatok várnak ránk, és ennek megfelelően fogjuk a kiképzéseket is tervezni, hiszen

ezt kívánja meg Magyarország nemzetközi szerepvállalása és a felkészülés az országvédelmi feladatokra. Az MH ÖHP repülőcsapatainak kiemelt feladata lesz a földi támogatás, a csapásmérő képességek növelése, szoros együttműködésben a szárazföldi haderőnemmel. Vadászpilótáink október negyediké óta látják el Szlovénia légtérrendészeti feladatait; ezt hazai bázisról biztosítják. De készülniük kell a balti államok feletti légtérvédelmi feladatokra is; ez azt jelenti, hogy a JAS-39 Gripen vadászgépek és személyzetük a műszaki kiszolgáló személyzettel együtt, váltásokban települnek ki a helyszínre.

– A magyar katonák évek óta részt vesznek missziós feladatokban a világ különböző válságövezeteiben. Tábornok úr is több helyszínen és hadszíntéren szolgált már különböző NATO-beoszt-

Országvédelmi feladatok is szerepeltek a Közös Fellépés 2014 gyakorlat forgatókönyvében.

MAGYAR HONVÉD

A különleges műveleti osztag Európában ötödikként érdemelte ki a „harckész” minősítést.

tásokban. Hogyan hasznosítják a misszióból hazaérkező katonáink tapasztalatait, hogyan lehet azokat beépíteni a Magyar Honvédség kiképzésébe?

– A NATO-törzsekben és a nemzetközi missziókban szerzett tapasztalatok bizonyos része már beépült a hazai kiképzésbe és a napi élet tervezésébe egyaránt. Számos olyan típusú feladatra is készülnünk kellett, amely korábban nem volt jelen a Magyar Honvédség életében, illetve nem ilyen szinten találkozhattunk vele. Kiváló példaként említhetem a Harcos Program – Gyalogos Haladó Tanfolyam néven futó kiképzésünket, amely a Magyar Honvédség missziós tapasztalatain alapul; ennek keretében az egyedülállóan széles körű hadszíntéri tapasztalattal rendelkező különleges műveleti katonáink képzik ki azokat, akik más alakulatoknál szolgálnak, nem lövésbeosztásokban. Ezt a hasznos ismereteket adó tanfolyamot 2013-ban indította el az MH ÖHP, kisorsítási jelleggel.

Az aszimmetrikus hadviselési formára történő felkészülés továbbra is megmarad, de egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk – és a NATO is ezt szorgalmazza – az úgynevezett hagyományos hadviselési formák gyakorlására. Ennek megfelelően kiképzési rendszerünket bizonyos fókusz átalakítjuk, gyakorlatainkat, kiképzési rendezvényeinket igazítani fogjuk a szövetségi gyakorlataihoz, kapcsolódni fogunk azokhoz. Így történt ez már idén is, hiszen a Közös Fellépés gyakorlatsoro-

hadviselésről a hagyományos hadviselésre. Ez azt jelenti, hogy a jövőben a szentől szembe álló erők harcát tartalmazza a forgatókönyvek?

– Úgy fogalmaztam, hogy az aszimmetrikus hadviselés mellett vissza kell térnünk a hagyományos hadműveletek megtervezésének és végrehajtásának gyakorlására is. Ez feltételezi az egymással szemben álló reguláris csapatok alkalmazását és a hagyományos harc megvívásának gyakorlását. Katonáinknak, a parancsnoki állománynak ezeket az ismereteket is fel kell frissíteniük. A közelünkben történt események bizonyították, hogy a hagyományos hadviselésre való visszatérés nem kerülhető meg, és ennek megfelelően kell módosítani a kiképzési és felkészítési rendezvényeinket is. Persze nem megfelelően kezdve arról, hogy missziós feladataink ellátása során, a világban meglévő más

Már magyar Gripenek látják el Szlovénia légtérrendészeti feladatait.

zat tulajdonképpen egy magyar gyakorlatnak indult, de a NATO beemelte azt a saját kiképzési rendezvényei közé, Steadfast Javelin III néven. A jövőben gyakorlatainkat, az összhaderőnemi jelleggel, próbáljuk többnemzeti gyakorlatokká bővíteni, minél több külföldi katonával szeretnénk együttműködni. Nagyon fontosnak tartom az interoperabilitást, és azt, hogy katonáink más hadseregek katonáival együttműködve bővítsék szakmai tudásukat, s feladataik végrehajtása során a magyar mellett az angol nyelvet is használják.

– **Tábornok úr úgy fogalmazott, hogy vissza kell térnünk az aszimmetrikus**

fenyegetettség hatására, az aszimmetrikus hadviselési formákra szintén fel kell készülni.

– **A hagyományos hadviselés jegyében zajlott a Magyar Honvédség nemrég lezárult őszi gyakorlatsorozata is, hiszen a forgatókönyv az országvédelmi feladat során megkövetelt lépéseket írta elő a „betörő” ellenséggel szemben.**

– A gyakorlat feladata az ország területi épségét, szuverenitását veszélyeztető fenyegetettség elhárítása volt, hagyományos hadviselési formák keretében. Ezt mutattuk be a Közös Fellépés során, bevonva az MH ÖHP alárendelt

Az An-26-osok felett is eljárt az idő...

katonai szervezeteinek – légierő, szárazföldi haderő – nagy részét, természetesen logisztikai támogatással együtt. A bemutatónapon is nagyon jól látszott a haderőnemek, a fegyvernemek és a szakcsapatok együttműködése egy hagyományos konfliktus kezelése során,

amelynek azért voltak aszimmetrikus elemei is.

– **A tudóstásokat nézve a Magyar Honvédség haditechnikai eszközeinek szinte összes típusa részt vett a gyakorlaton. A hosszú távú tervekben szerepel az MH technikai, haditechnikai fejlesztése is.**

A közeljövő feladata a nemzeti helikopter-képesség modernizálása.

A haderő-fejlesztési tervek része a páncélosok korszerűsítése is.

fejlesztése is. Eljárás a gondolatlan és a lehetőségekkel, véleménye szerint melyek azok a területek, ahol rövid vagy hosszú távon szükséges lenne a fejlesztés?

– A haderő-fejlesztési, haderő-tervezési célkitűzések megvannak. Nyilván az utóbbi időszak gazdasági körülményei bizonyos módosításokat tettek szükségessé, de bízom abban, hogy hamarosan több területen is előrelépés történik. Személy szerint nagyon fontosnak tartom a katonák egyéni harcászati felszerelésének minőségét. Itt nemcsak a ruházatra gondolok, vagy az egyéni harcászati eszközökre, hanem arra, hogy minden egyes felszerelés alkalmas legyen a modern hadviselés követeléseire. Nagyon fontos lenne számunkra a modern kommunikációs vezetési elemek beszerzése. Lépésről lépésre, de szükséges a haditechnikai eszközpark cseréje is, például a helikoptereké. A vadászgépeket illetően azt gondolom, hogy közép-európai szinten rendben vagyunk. Azzal a légtérrendészeti képességgel, ami rendelkezésünkre áll, képesek vagyunk garantálni az ország légtérének szuverenitását, és végrehajthatjuk a nemzetközi kötelezettségekből adódó feladatokat is. A nagytávolságú csapat- és teherszállításokat a Pápan települt HAW (Heavy Airlift Wing) C-17 Globemaster III gépei megoldják, illetve más nemzetekkel történő együttműködés keretében az ilyen jellegű szállítások biztosíthatók, de közepes kategóriában szükség lenne fejlesztésre. Figyelembe véve a walesi NATO-csúcson is meghatározott elveket, a következő lépés elsősorban a korszerű felderítőrendszerek, majd a korszerű hagyományos fegyverzet beszerzése lenne; ezek minőségét kellene a szövetségeink szintjére emelni.

Már nem a Nyugat körül forog a világ...

SÚLYPONTTELTOLODÁS

A WASHINGTONI KONZERVATÍV IRÁNYVONALÚ KUTATÓKÖZPONT, A HERITAGE FOUNDATION VENDÉGE VOLT LIAM FOX BRIT PARLAMENTI KÉPVISELŐ, EGYKORI VÉDELMI MINISZTER. A POLITIKUS ÉREZHETŐ ÉS ÉRTHETŐ AGGODALOMMAL BESZÉLT A NYUGAT-EURÓPAI ÉRTÉKRENDET KÖVETŐ ORSZÁGOKRA VÁRÓ KIHÍVÁSOKRÓL, VESZÉLYEKRŐL.

Ha a tévéből tájékozódunk a világ főbb politikai kérdéseiről, könnyen hiszünk azoknak, akik azt a képet kívánják elénk tárni: a világ lángba borult. É szavakkal nyitotta meg előadását Liam Fox, majd így folytatta: Oroszország, amelyről sokan úgy hittek, hogy alapvetően szakított a régi beidegződésekkel, katonai konfliktusba bonyolódott Ukrajnában, melynek során anektálta a Krímet. Ismét vegyi fegyvereket használtak, jelen esetben Bassár el-Aszad szíriai elnök a saját népe ellen; erre annak ellenére került sor, hogy a nemzetközi közösség egyik fontos célkitűzése ezen fegyverek használatának megakadályozása. Az Iszlám Állam (IÁ) felemelkedésével, illetve a síita-szunnita összecsapások kiújulásával a barbárság új szintre lépett, míg Jemenben valós veszély a polgárháború

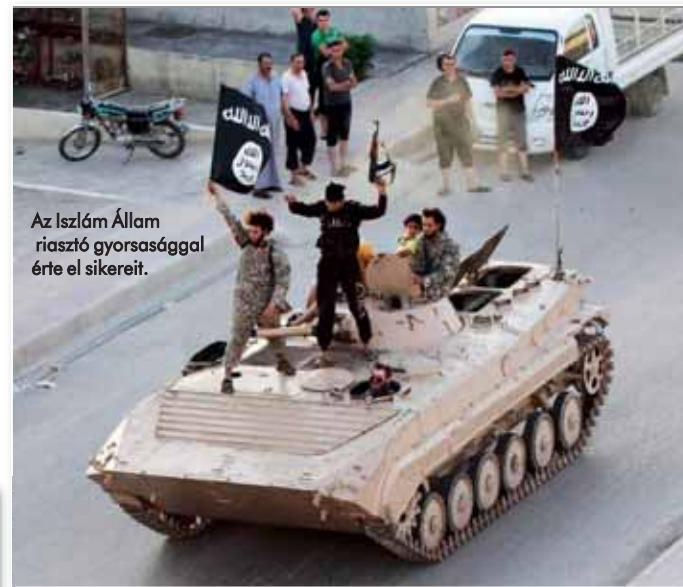

Liam Fox volt brit védelmi minisztert (jobbra) köszönti a Heritage Foundation elnöke, Jim DeMint szenátor.

újéből fellángolása. Pakisztán, hűen eddigi történelméhez, továbbra is a krónikus instabilitás állapotában van. Kelet felé haladva, az egyre magabiztosabbá váló Kína szomszédjait fenyegeti, Észak-Korea hihetetlen belső elnyomást alkalmaz állampolgáraival szemben, miközben nukleáris fegyvereivel rogat.

Megváltozott a világpolitika súlypontja is, tette hozzá a brit politikus. Ez egy olyan világ, ahol a politikai, gazdasági és a katonai súlypontok is Nyugatról Keletre tevődtek át. Nem szabad hiúságból abba a csapdába esni, hogy ha a világ jól működik, akkor az a Nyugat érdeme. Ugyanúgy az sem igaz, hogy ha rosszul, az a Nyugat hibája.

Liam Fox szerint az alapvető kérdés, amelyet magunknak kell feltenni: a Nyugat befolyásának relatív csökkenése a globalizációs folyamatok elkerülhetetlen fejleménye, vagy a Nyugat valódi ha-

Az Iszlám Állam riasztó gyorsasággal érte el sikereit.

Európából is érkeztek terroristák az IÁ soraiba.

nyatlásának következménye? S ha a válasz részben vagy egészében ez utóbbi, mit lehet és mit kell tenni?

HALÁLOS FENYEGETÉS

Érthető okokból a politikus a közel-keleti helyzetet tartotta a legnagyobb veszélyforrásnak. Értékelése szerint az

egyre nagyobb területeket ellenőrzése alá vonó IÁ képes lehet destabilizálni az egész régiót, és fennáll annak a veszélye is, hogy egy, az egész Közel-Keletet lángba borító síita-szunnita konfliktust robbant ki.

– Ha a világ nem lesz képes megsemmisíteni az IÁ-t, akkor az a dzsihádd egyetemévé válhat, amely képes lesz a „végzősöket” oda küldeni, ahol azok a legnagyobb pusztítást tudják végrehajtani – jelentette ki Liam Fox. Hozzávetőlegesen mindehhez: a nyugati hírszerző ügynökségek információi szerint az IÁ soraiban tízezernél is több külföldi állampolgár harcolhat Szíriában és Irakban. Közülük sokan az Európai Unióból, így Nagy-Britanniából mentek oda. A veszélyt az jelenti, hogy a fegyverek, robbanóanyagok kezelésében jártasságot szerző, ideológiájukban megerősödő személyek brit útlevelekkel probléma nélkül hazautazhatnak, s ott terrorcselekményeket hajthatnak végre.

Liam Fox szerint a Nyugat valódi hibája az, hogy nem értette és nem érti meg az IÁ pszichológiai és vallási rendszerét. Hozzáette: nem azért gyűlölnék minket, amit teszünk, hanem azért, amik vagyunk. Erre szolgált példaként a brit David Haines brutális lefejezése is: a

Liam Fox szerint a Nyugat és az Iszlám Állam közötti harc az eszmék, az ideológiák csatája lesz.

Ukrajna fegyverrel, míg a Nyugat inkább gazdasági szankciókat alkalmazva száll szembe Oroszországgal.

gyilkosság idején tudniillik Nagy-Britannia nem vett részt az IÁ elleni nemzetközi koalíciós műveletekben.

– Katonailag be kell avatkozni, amikor ez szükségessé válik. Ez azonban az eszmék, az ideológiák csatája lesz, amiben győznünk kell. Csak egyikünk diadalmaskodhat és nem szabad, hogy ők győzzenek – mutatott rá a politikus.

KELETEN A HELYZET...

Liam Fox nem volt elégedett Nyugat-Európa teljesítményével Oroszországot illetően sem. Szerinte a szíriai és az ukrán helyzet kapcsolatban áll egymással, hiszen mindkét válságövezet egyik központi szereplője Oroszország és Vlagyimir Putyin elnök.

– Az elmúlt évek során túl sok esetben hagytuk, hogy a vágyaink vezérelte gondolkodás vegye át az alapos elemzések helyét, különösképp az Oroszországgal fenntartott viszonyunkban. Amikor a szíriai vegyi fegyverek alkalmazásával kapcsolatban egy vonalat húztunk meg (Barack Obama elnök 2012. szeptember 20-án amerikai katonai beavatkozást helyezett kilátásba, ha Bassár el-Aszadhoz hű erők vegyi fegyvert alkalmaznak a velük szemben állók ellen,

Az ukránok magukra maradtak, nem számíthatnak a NATO beavatkozására.

– Az elmúlt évek során túl sok esetben hagyjuk, hogy a vágyaink vezérelte gondolkodás vegye át az alapos elemzések helyét, különösképp az Oroszországgal fenntartott viszonyunkban. Amikor a szíriai vegyi fegyverek alkalmazásával kapcsolatban egy vonalat húztunk meg (Barack Obama elnök 2012. szeptember 20-án amerikai katonai beavatkozást helyezett kilátásba, ha Bassár el-Aszadhoz hű erők vegyi fegyvert alkalmaznak a velük szemben állók ellen,

– Az elmúlt évek során túl sok esetben hagyjuk, hogy a vágyaink vezérelte gondolkodás vegye át az alapos elemzések helyét, különösképp az Oroszországgal fenntartott viszonyunkban. Amikor a szíriai vegyi fegyverek alkalmazásával kapcsolatban egy vonalat húztunk meg (Barack Obama elnök 2012. szeptember 20-án amerikai katonai beavatkozást helyezett kilátásba, ha Bassár el-Aszadhoz hű erők vegyi fegyvert alkalmaznak a velük szemben állók ellen,

– Az elmúlt évek során túl sok esetben hagyjuk, hogy a vágyaink vezérelte gondolkodás vegye át az alapos elemzések helyét, különösképp az Oroszországgal fenntartott viszonyunkban. Amikor a szíriai vegyi fegyverek alkalmazásával kapcsolatban egy vonalat húztunk meg (Barack Obama elnök 2012. szeptember 20-án amerikai katonai beavatkozást helyezett kilátásba, ha Bassár el-Aszadhoz hű erők vegyi fegyvert alkalmaznak a velük szemben állók ellen,

– Az elmúlt évek során túl sok esetben hagyjuk, hogy a vágyaink vezérelte gondolkodás vegye át az alapos elemzések helyét, különösképp az Oroszországgal fenntartott viszonyunkban. Amikor a szíriai vegyi fegyverek alkalmazásával kapcsolatban egy vonalat húztunk meg (Barack Obama elnök 2012. szeptember 20-án amerikai katonai beavatkozást helyezett kilátásba, ha Bassár el-Aszadhoz hű erők vegyi fegyvert alkalmaznak a velük szemben állók ellen,

és hisszük, hogy egy szuverén nemzetnek minden joga megvan az önrendelkezésre – hallhattuk. A politikus ugyanakkor leszögezte: ő sem látja szükségessé a nyugati katonai beavatkozást Ukrajnában.

– Az IÁ elért egy olyan pontot, amikor a katonai beavatkozás (azaz az IÁ ellen harcoló erőknek nyújtott légi támogatás) szükségessé vált. Az ukrán válság kapcsán azonban hasonló ellenpélda nincs napirenden. A legjobb módszer arra, hogy Oroszországot a helyes útra tereljük, a gazdasági szankciók alkalmazása. Ezek segítségével megértesítjük velük: nekik jobban szükségük van Nyugat-Európára, mint annak Oroszországra – indokolt Liam Fox.

A kormányellenes erőknek nyújtott orosz segítség ma már nyílt titoknak számít: modern harckocsik érkeznek Oroszországból Kelet-Ukrajnába.

Az ukrán hadsereg az ország keleti részén tevékenykedő szabadcsapatokkal még elbír, a reguláris orosz erőkkel viszont már nem.

A kelet-ukrajnai konfliktusban a szemben álló felek sokszor azonos típusú haditechnikai eszközöket vetettek be a harcok során.

BÍZNI ÖNMAGUNKBAN

A volt védelmi miniszter szerint a Nyugat legnagyobb gyengesége az, hogy megingott a magunkba vetett hit. Mint legutóbb megjelent könyvében jelezte, a hidegháborút a Nyugat nem csupán gazdasági és katonai fölénye miatt nyerte meg, hanem morális fölényének, a saját értékekbe vetett hitnek köszönhetően is. S akkor még könnyen használtuk a „jobb, mint...” kifejezést is. A demokrácia jobb, mint a diktatúra, a szabadság jobb, mit az elnyomás, a kapitalizmus jobb, mint a kommunizmus. Most azonban a jelek szerint félünk ezt használni. Pedig egészen biztos, hogy az iszlám nézetekkel szemben a mi utunk a jobb: jobb egymás vallását elfogadva élni, mint egy vallás ortodox értelmezését erőszakkal terjeszteni. Jobb, ha hiszünk az egyetemes emberi jogokban, mint ha nem tennénk, s jobb az is, ha a nők a társadalom engelő és teljes jogú tagjai, mint ha nem.

Kérdésre válaszolva kijelentette, Ukrajnával kapcsolatban nagyon fontos, hogy egyértelművé váljon mindenki számára: a NATO komolyan veszi az 5. cikkely alkalmazásának lehetőségét. Ez véleménye szerint érinti a balti légtérvédelmi művelet (Baltic Air Policing) megerősítését, NATO-csapatok átcsoportosítását a balti területekre, a közös kiképzések további fokozását, a Lengyelország nyújtotta képességek megerősítését. Egyértelmű jelzést kell küldeni, hogy valóban komolyan vesszük a kialakult fenyegetést.

OLASZ HELIKOPTER-MODERNIZÁCIÓ

Az olasz hadsereg október másodikán átvette az első két ICH-47F Chinook nehéz szállítóhelikopterét. A tandemrotoros gépek legújabb generációját képviselő modelleket az AgustaWestland gyártja, a Boeing licence alapján. A helikopterek a hadsereg repülőerőinek 1. „Antares” ezredébe kerültek. Az alakulat egyébként 1973 óta repüli a korábbi CH-47C változatot, míg az ICH-47F-ből tizenhatot kap majd. A nagyobb felszállótömegű új típus fejlettebb önvédelmi rendszereket, digitalizált pilótafülkét és kommunikációs rendszert, továbbá az extrém hőségben és nagy magasságban fekvő területeken is komolyabb teljesítményre képes Honeywell T55-GA-714A hajtóműveket kapott.

defenseindustrydaily.com

INDONÉZ SZUHOJ-BESZERZÉS?

Újabb exportsikert érhet el a Szuhaj repülőgépgyár, ezúttal Indonéziában. Az ország haderejének parancsnoka egy helyi online magazinnak adott interjújában elmondta: a vadászbombázók beszerzésére kiírt tenderen jelenleg a Szuhaj Su-35 Flanker áll az első helyen. Az orosz típust a JAS-39 NG Gripen és az F-16C/D Falcon követi. Az új modellek a légierőnél használt Northrop F-5E Tiger II könnyű vadászbombázó repülőgépeket kell majd leváltania. Ha valóban a Su-35 nyer, tovább bővül az indonéz légierő Szuhaj-parkja; az ország ugyanis jelenleg egyszerre üzemelteti a Su-27SzMK, a Su-30MK, a Su-30MK2 és a Su-35SzMK típusváltozatokat.

nasional.republika.co.id

KIS JÁRMŰ, NAGY RAKÉTA

Különleges kialakítású, kis hatótávolságú föld-föld rakétarendszert mutattak be Iránban. Az iráni védelmi miniszter szerint a rendhagyó kinézetű jármű alkalmas az ellenséges erők mögöttes területeinek támadására, a saját erők támogatására, akár nehéz terepviszonyok között is. A Kabiran könnyű terepjáró gépkocsira épített rendszer két rakétavető konténeret foglal magában, ezekben a 220 milliméteres Falag-1 vagy a nagyobb robbanófejjel szerelt 333 milliméteres Falag-2 kis hatótávolságú rakétákat lehet elhelyezni. A védelmi miniszter szerint a jármű alkalmas más feladatokra is, így felderítő radarrendszerek vagy mobil parancsnoki harcálláspontok hordozására.

bmpd.livejournal.com

GONDATLANSÁG, NEM SZABOTÁZS

Nem szabotázsakció, hanem hanyagság vezetett az indiai haditengerészet INS SINDHURAKSHAK (S63) Kilo-osztályú, hagyományos meghajtású vadász-tengeralattjárójának tragédiájához. A vizsgálat megállapítása szerint 2013. augusztus 14-én a mumbai kikötőben elsüllyedt hajó és a 18 fős legénység vesztét a torpedók robbanófejeinek helytelen kezelése okozta. Az előírások figyelmen kívül hagyása miatt robbanás történt a hajóorron, a torpedótérben, ahol a 3M-54 Klub-S irányított rakétákat és a Type 53-65 irányított torpedókat is tárolták. A detonáció következtében a hajótest megszarvadt, felszakadt, majd a hajó 15 méter mélyre, a tengerfenékre süllyedt.

ndtv.com

Megháromszorozott hatótávolság, új, infravörös önrányító fej: a Raytheon alaposan továbbfejleszti az Afganisztánban bevált Griffin rakétacsaládot. A hajókról, repülőgépekről és földi indítókonténerből is alkalmazható fegyver a félkétféle lézeres és GPS-alapú önrányító rendszerek mellé infravörös képalkotó irányítóegységet is kap. A mérnökök szerint ez főleg a haditengerészetnél lehet előnyös: a lézerral „megmutatják” a rakétának a célpontot, s a célra irányítást már az infravörös fej végzi el. Ez a képesség szakértők szerint jól jöhet az amerikai haditengerészet új, partközeli hadviselésre tervezet LCS-hajóosztályának is.

dobuzz.com

GRIFFIN: TÁVOLABBRA, PONTOSABBAN

NÉMET JÁRMŰVEK KATARNAK

Hosszas egyeztetések és belpolitikai viták után a német kormány több – a Perzsa (Arab)-öböl térségébe szánt – fegyverexportot engedélyezett. Ezek között szerepel Katar járműbeszerzése is: a gazdag emírség 32 Fennek páncélozott gumikerekes felderítőjárművet és 13 Dingo 2 páncélozott gumikerekes szállítójárművet vásárol. Ez az üzlet a német Krauss-Maffei Wegmann és a holland Dutch Defence Vehicle Systems gyártotta Fennek első exportsikere. Zöld utat kapott az algériai Fuchs I A8-beszerzés is; igaz, hivatalosan nem jelelték meg a típust, csupán „gumikerekes járműveket” említ az engedélyezés.

sueddeutsche.de

MEGEMLÉKEZÉS AFGANISZTÁNBAN

Az Afganisztánban szolgáló magyar katonák kétnapos rendezvénysorozattal emlékeztek az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeire. A megemlékezés ünnepi állománygyűléssel kezdődött, majd a misszióban kiemelkedő teljesítményt nyújtott katonák elismerése következett. Október 23-án hajnalban indult a 23 kilométeres „forradalmi félmaraton”, amelyen a Camp Marmalban települt szövetséges erők katonái közül is közel százán álltak rajthoz. A nap folyamán többek között harcjárműtolásban, kötélhúzásban, tollaslabdában és asztaliteniszből is rendeztek versenyeket, este pedig az MH Nemzeti Támogató Elem (MH NTE) által szervezett összejövetellel, vacsorával zárták a programok sorát.

Kép és szöveg: MH NTE

Rendhagyó lövészetet tartottak a MH Művelési Tanácsadó Csoport 3. váltásának az afgán határőrséget (Afghan Border Police – ABP) segítő tanácsadói. Mivel az ABP 806. zónaparancsnokság nehézfegyver-százada román gyártmányú távcsöves puskáinak (PSL) működése hasonlít a gépkarabélyéhoz, távcsöve pedig a nálunk is rendszeresített SZVD (Dragunov) távcsöves puskáéhoz, a tanácsadók képezzék ki katonáit a PSL kezelésére. Miután a magyar szakemberek elméleti foglalkozás keretében megtanították a ballisztikával, célzással, távolságszámítással kapcsolatos ismereteket a határőröknek, éleslövészetben is begyakoroltatták velük a legfontosabb fogásokat.

Kép és szöveg: MTCS-3

BIZONYÍTHATTAK AZ AFGÁN HATÁRŐRÖK

A szarajevói Butmir tábora látogatott Fucsku Sándor vezérőrnagy. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka előbb az EUFOR-, majd a NATO-parancsnokkal találkozott. Ezt követően felkereste az MH EUFOR Kontingens 15. váltásának táborát, ahol tájékozódott a hadszíntér sajátosságairól és az állomány feladatairól. Programja további részében meghallgatta a kontingensparancsnok támogató-helyettesének, a többnemzeti zászlóalj parancsnokhelyettesének, valamint a közvetlenül EUFOR-alárendeltségben tevékenykedő tűzszerészecsoport parancsnokának jelentését.

Hegedűs Csaba őrnagy
Fotó: Gáll Attila zászlós

PARANCSNOKI VIZIT

„LOVASROHAM” KOSZOVÓBAN

Több mint 400 induló közül egy magyar, Avar András százados nyerte az amerikai 38. Lovasezred (38th Cavalry Regiment) által az alakulat második világháborús harcainak emlékére Koszovóban, a KFOR-erők katonái számára megrendezett 15,8 kilométeres futóversenyt, a Cavalry Charge-t (Lovasroham). A Bondsteel tábor területén kijelölt pályán az első 7,9 kilométert bakancsban és egy 10 kilogrammos hátizsákot cipelve teljesítették az indulók, a második körben pedig tetszőleges sportfelszerelésben futva kellett leküzdeni a meredek emelkedőket és lejtőket. A magyar kontingens 34 katonája vett részt a megmérettetésben. A győztes Avar András százados 1 óra 10 perc alatt teljesítette a távot.

Gyeginszky Andor hadnagy
Fotó: MH KFOR Kontingens

Im már 21 éve biztosítják a békét Cipruson magyar katonák is, így ez a Magyar Honvédség legrégebbi békefenntartó missziója. A közelmúltban a magyar kontingens harminchatodik váltása kezdte meg munkáját a kettéosztott, földközi-tengeri szigeten. Az átadásvétel során Szász Márton alezredes, leköszönő kontingensparancsnok ismertette a misszióval kapcsolatos elvárásokat. Utódja Kovács Imre alezredes lett; alárendeltségébe 77 magyar és hét szerb katona tartozik. A kontingens állománya három helyszínen, Nicosiában, az UNFICYP főparancsnokságán, Famagüstában, a kontingensparancsnokságon, valamint Athinouban, a Szent István táborban teljesít szolgálatot.

Honvedelem.hu
Fotó: UNFICYP magyar kontingens

MUNKÁBAN A 36. VÁLTÁS

HADISÍRGONDOZÓK A BALKÁNON

A Balkánon jártak a HM Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kezeletli Főosztály munkatársai. Vulevity Péter hadnagy és Horváth Lajos főtanácsos részt vett a felújított pejai első világháborús osztrák–magyar katonai temető felavatásán, majd a Debriste mellett található monarchiabeli obeliszknél rótták le kegyeletüket a hősök emléke előtt. Ezt követően a hadisírgondozók a mostari temető állapotát mérték fel, majd a zágربی Mirogoj városi temetőben folytattak kutatómunkát. Végezetül a munkacsoport a horvátországi Nagygyordonyán – a Honvédelmi Minisztériumot képviselve – részt vett Knézh Károly aradi vértanú mellszobrának avatóünnepségén.

Honvedelem.hu
Fotó: MH KFOR Kontingens

Közös Fellépés 2014

HATÁRSÉRTÉS!

AZ UKRAJNÁBAN ZAJLÓ ESEMÉNYEKRE TÖRTÉNŐ REAGÁLÁSKÉNT A NATO TÖBB NAGY HADGYAKORLATOT TARTOTT EURÓPA-SZERTE. A STEADFAST JAVELIN NEVŰ SZÖVETSÉGI GYAKORLATSOROZAT HARMADIK FÁZISÁBA ÉPÜLT BELE A MAGYAR HONVÉDSÉG KÖZÖS FELLÉPÉS 2014 GYAKORLATÁNAK MÁSODIK RÉSZÉ IS.

Ha múlt havi cikkünkben azt írtuk, hogy a Közös Fellépés 2014 gyakorlatsorozat első felében kisebb határ menti incidenseket kellett – úgymond – felszámolni, akkor a második felvonásban már komoly határsértésről kell beszélnünk. Pirosország hadserege ugyanis jelentős erőket bevett a határ felé; a támadást a Magyar Honvédség komplex védekező hadmozdulatokkal, több haderőnem együttműködésével tudta visszaverni. Gripen vadászgépek, Mi-8-as helikopterek, T-72-esek, BTR-80-asok, D-20-as ágyútarackok és persze gyalogos lövészek (esetenként amerikai segítséggel) gondoskodtak a megfelelő határvédelemről.

A képzeletbeli ellenség az egyik éjszaka támadást hajtott végre a zászlóaljharccsoport különféle modulelemek-

kel megerősített százada ellen, amely aztán többek között ágyútarackokkal és BTR-ekkel verte vissza a rohamot.

A katonáknak a természetes fény hiányában is el kell látniuk feladataikat, noha a manőverek végrehajtása, a tűzrendszer megszervezése, a harcve-

zetés sokkal bonyolultabb. Az éjszakai lövészetben a magyar katonákat az amerikai 173. légi mozgékonyaságú dandár tűzereje segítették, akik öt-hat kilomé-

részterületre lebontva be kell gyakorolni. Ilyen elem például a harcéri tűzkérés, amely a célterület alapos megfigyelésével, a rádióforgalmazásban elhangzó ko-

terre kilőtt, világító gránátokkal tették lehetővé bajtársaiknak a célfelderítést, majd a tűzkiváltást.

A műveletekben részt vevő különböző haderőnemek és alegységek közötti koordinációt per-se annak rendje és módja szerint minden egyes

ordinátákkal és szakszavakkal kezdődik. Képzeljük el például, hogy egy kisebb alegység átszegelt terepen kényszerül védelmi harcot folytatni, és a századnál szolgáló teljesítő tűztámogató tiszt, illetve az általános megerősítő tűzérési (légi csapást vagy bármilyen más tűztámogatást) koordináló századparancsnok-helyettes éppen a terep más-más részén harcol. Ilyen esetekben a szakaszparancsnokoknak is képesnek kell

„Mindenkinek meg kell értenie, hogy ez a szövetség a kollektív védelem területén sziklaszilárdan működik. Ebben természetesen Magyarországra is komoly szerep hárul. Mint ahogyan ezen a gyakorlaton is láthattuk: valós képességekről beszélünk, egy reálisan kidolgozott szcenárió keretében, nemzetközi környezetben, haderőnemi együttműködéssel. A ma látottak mindenkit lenyűgöztek. Jómagam katonaként nagyon pontosan megfigyeltem minden apró részletet és valóban mély benyomást tett rám a mozzanat.” *(Sir Adrian Bradshaw vezérezredes, a NATO Szövetséges Erők európai főparancsnok-helyettese.)*

A HÁTTÉRBE

Ahhoz, hogy egy ilyen nagyszabású gyakorlat gördülékenyen működjön, természetesen szükség van a háttérben, szinte láthatatlanul dolgozó alakulatok munkájára is. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság irányítócsoportja mellett az egyik ilyen az MH 43. Nagysándor József Híradó-és Vezetéstámogató Ezred, amelynek katonái elsőként értek a gyakorlótérre és utolsónak távoztak onnan. Az alakulatok, az ellenőrző csoportok, a külföldi kontingensek kiszolgálása, az étkeztetés, a szállítmánykísérés, a személyszállítás, valamint a komendáns és forgalomszabályozási feladatok mellett foglalkozniuk kellett a rakéták és a D-20-as ágyútarackok bevizsgálásával is. Az MH Katonai Közlekedési Központ pedig a gyakorlaton részt vett több száz haditechnikai eszköz oda- és visszaszállítását tervezte, szervezte és koordinálta.

lenniük arra, hogy a megfelelő szabályzókat és eljárásrendet követve meg erősítő tüzet kérjenek. Ez a képesség nem mellesleg növeli egy-egy alegység

harci potenciálját. Ha már a Bakony és határharcok: nyilvánvaló, hogy a lövészkatonának mindenféle terepen tudnia kell támadni és védelmi harcot foly-

tatni. Ezért a gyakorlatsorozatba beépített hegyi lövészetben az volt a cél, hogy az állomány „belekóstoljon” a hegyi körülmények között végrehajtandó feladatokba is. Az esemény azért is volt rendkívüli, mert amerikai katonák csatlakoztak az MH 5. Bocskai István Lövészdandár állományához. A MILES

„Az év egyik legfontosabb gyakorlatsorozatán az önök által végzett munka kivívta mind a politikai, mind a katonai vezetés elismerését. Büszkék lehetnek a nemzetközi kötelékben nyújtott teljesítményükre!” *(Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka.)*

A Magyar Honvédség egykori vezérkari főnökei is megtekintették a bemutatót.

szatértek helyőrségeikbe, érdemes néhány gondolat erejéig a jövővel is foglalkoznunk. A következő évben ugyanis hasonló intenzitással zajlik majd a kiképzés és a gyakorlás, amelyben a Bocskai-dandár 62. lövészászlóaljának CREVAL-ellenőrzése mellett, a NATO-szintű Brave Warrior és Trident Junctionure gyakorlatokra helyeződik majd a fő hangsúly.

szimulációs rendszer segítségével alegységkötelékben egy kisebb csoport megpróbálta megvédeni a hegyet, a nagyobb kötelék pedig igyekezett azt birtokba venni. A nagy célszögű hegyi lövészpálya alkalmasnak bizonyult a katonák egyéni felkészítésére, tűzpárok, raj- és szakaszszintű feladatok végrehajtására is.

A hegyvidék persze kiváló terep a felderítők számára is. A háromnapos kiképzési feladat keretében egy magyar-francia közös felderítő-alegységnek kellett egy fiktív rádióátjátszó-állomást lokalizálnia és megsemmisítenie, majd gyorsan távoznia, mielőtt az ellenség nagyobb számban megérkezett volna a helyszínre.

Miután a határokat nagy erőfeszítéssel sikerült megvédeni, és a véderők is visz-

GRATULÁLT A MINISZTERELNÖK

Orbán Viktor miniszterelnök, Hende Csaba honvédelmi miniszter és Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke is megtekintette a gyakorlatsorozat egyik határvédelmi mozzanatát. A miniszterelnök gratulált a gyakorlaton látottakhoz.

Hende Csaba beszédében leszögezte: az Ukrajnában végbemenő események ismét bebizonyították, hogy hazánkat csakis a NATO-keretein belül tudjuk megvédeni.

– Ez a válság felértékelte a szövetséget, a szövetségen belül Közép-Európát, és a teljes védelmi szektort. Az a feladatunk, hogy a walesi NATO-csúcsos született nagy horderejű döntéseket átültessük a gyakorlatba. Szövetségeseinkhez hasonlóan hazánk is növelni fogja a védelmi kiadásokat. Magyarország alapvető érdeke, hogy jól felszerelt, megfelelően kiképzett, harcász haderőt tartson fenn, és ezért vállalja az ezzel járó anyagi áldozatokat. Nem az a kérdés, hogy növeljük-e védelmi kiadásainkat, hanem az: milyen gyorsan tudjuk ezt megtenni – hangsúlyozta a tárcavezető.

A magyar katonák teljesítményével kapcsolatban a honvédelmi miniszter úgy fogalmazott: ezen a nagyszerű gyakorlatsorozaton, a kifejezetten nehéz körülmények között jól teljesítettek; méltóak a magyar zászlóhoz és szövetségeseinkhez. Hozzátette: a nemzet nyugodt szívvel rájuk bízhatja a haza védelmét.

GROUND PEPPER 2014

Tizenegy magyar katona is részt vett a Szlovákiában megrendezett Ground Pepper 2014 elnevezésű gyakorlaton. Az eredetileg cseh és szlovák alegységek részére tervezett kiképzési feladat a visegrádi négyek (V4) 2016-ban felállítandó EU-harcsoportja felkészülésének elősegítése céljából bővült ki. Így született döntés arról, hogy az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred tűzszerészkapacitásait hazánk is csatlakozik a résztvevőkhöz. A V4-ek miniszterelnökeinek döntése értelmében évente kell hasonló felkészüléseket szervezni. Jövőre Magyarország ad otthont a Bátor Harcos 2015 gyakorlatnak.

Szűcs László; fotó: Rácz Tünde

HADFELSZERELÉS
IRAKNAK

Megérkeztek Irakba a Magyarország által az iraki biztonsági erőknél felajánlott hadfelszerelési anyagok: a szállítmányt az amerikai légierő az MH Pápa Bázisrepülőtérrel C-17-es szállítógépekkel juttatta célba. Az Egyesült Államok által közvetített igénylista alapján összeállított küldeményt Magyarország tértímentesen adta át a bagdadi kormánynak, ezzel is hozzájárulva az Iszlám Állam nevű terrorszervezet elleni harchoz.

Honvedelem.hu; fotó: Dévényi Veronika

SOKOLDALÚ FELKÉSZÍTÉS

A szolnoki MH Békétámogató Kiképző Központban, a 28. nemzetközi katonai megfigyelői tanfolyam befejezése után megkezdődtek a külszolgálati feladatokra történő felkészítések. Októberben összesen négy műveleti területre, öt misszióba induló állomány célfelkészítését hajtották végre. A katonák az afganisztáni MH Nemzeti Támogató Elem tizedik, illetve az MH Műveleti Tanácsadó Csoport negyedik váltásában, valamint az ENSZ libanoni missziójában (UNIFIL), az Európai Unió grúzai megfigyelő (EUMM Grúzia) és a szomáliai kiképző misszióiban (EUTM Somalia) szolgálnak majd az elkövetkező hónapokban.

Kép és szöveg:
Matócsiné Kiss Hajnalka főtörzsrögmester

EGYÜTTMŰKÖDŐ SZOMSZÉDOK

Véget ért a Neighbours 2014 elnevezésű szerb-magyar gyakorlat, amelyen hazánkat az MH 5. Bocskai István Lövészdandár 3. Bercsenyi Miklós Lövészszázalójának katonái képviselték. A szcenárió szerint a közös parancsnokság alá tartozó erők békétámogató műveletben vetették be. Nenad Stretenovic ezredes, a szerb 1. szárazföldi dandár törzsfőnöke a bemutatást követően kiemelte, hogy a katonák kiválóan oldották meg a feladatokat. Garas László ezredes, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság Szárazföldi Hadműveleti és Kiképzési Főnökségének főnöke a két nemzet öt évvel ezelőtti kezdődött katonai együttműködésének fontosságát hangsúlyozta, egyúttal köszönetet mondott a szerb félnek a gyakorlat megszervezéséért.

Kép és szöveg: Búz Csaba hadnagy

A NATO Gyorsreagálási Hadtestparancsnokságának szervezésében bonyolították le az Eagle Joker 14 gyakorlatot, amely az NRDC-ITA (az észak-atlanti szövetség egyik gyorsleleplezésű hadtestparancsnoksága) összhaderőnemi parancsnoksággá történő átalakításának utolsó előtti mozzanata volt. A tizenöt nemzet és több mint 1500 katonára részvételével lezajlott eseménynek a dél-olaszországi Lecce körzetében található Torre Veneri gyakorlótér adott otthont. A gyakorlatot megszemlélte Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka is, aki a hivatalos program után állománygyűlésen köszöntö meg a magyar résztvevőket, azaz a parancsnokságon szolgálókat, illetve az MH 5. Bocskai István Lövészdandártól érkezett katonák kiemelkedő munkáját.

Honvedelem.hu

EAGLE JOKER 14

KITÜNTETTÉK A
MAGYAR KATONÁKAT

„Harcoló Gyalogsági Jelvény” (Combat Infantry Badge) kitüntetések adották át Szolnokon Mark M. Karas ezredes, az Amerikai Egyesült Államok véd-erőtámasza az MH 34. Bercsenyi László Különleges Műveleti Zászlóalj tíz katonájának. A második világháború idején alapított elismerést nagyon szigorú szempontok alapján ítéli oda az amerikai hadsereg. A „Harcoló Gyalogsági Jelvényt” 2008 óta már több magyar katona is megkapta az afganisztáni különleges műveleti szerepvállalásban nyújtott teljesítményéért.

HM Sajtóosztály; fotó: Dévényi Veronika

1956 ÜZENETE

Az 1956-os forradalom és szabadságharc legfontosabb katonai tanulsága, hogy a honvédelem ügye az egész nemzet ügye. Csak a nemzet támogatását élvező honvédség tudja ellátni a feladatát, és képes megtenni azt, ami küldetéséből következik – mondta Hende Csaba Budapesten, a Stefánia Palotában, a Honvédelmi Minisztérium központi ünnepségén, nemzeti ünnepünk, október 23. alkalmából. A tárcavezető hangsúlyozta továbbá: 1956 máig ható üzenete az, hogy amennyiben teljesíteni akarjuk küldetésünket, nekünk is fel kell mutatnunk azokat az erőnyeket, amelyekkel az előttünk járók védték a hazát. Az ünnepség a beszédet követően az előléptetésekről szóló határozatok ismertetésével, illetve elismerések átadásával folytatódott.

Draveczki-Ury Ádám
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára október hatodikán, az aradi vértanúk napján, a Békés megyei Békéssámszonon tartott ünnepélyes koszorúzáson felidézte az 1848/49-es forradalom és szabadságharcot követő megtorlás éveit. Beszédében rámutatott: sokáig még emlékezni sem volt szabad a mártírjainkra. A kormány 2001-ben nyilvánította a magyar nemzet gyásznapjává október hatodikát, amikor az Aradon kivégezték 13 vértanúra, valamint az ugyanezen a napon, Pesten kivégezték gróf Batthyány Lajosra, Magyarország első független, felelős kormányának miniszterelnökére emlékezünk.

Nyulas Szabolcs; fotó: Tóth László

RANGOS ELISMERÉSEK

Magyar katonákat tüntettek ki rangos francia állami elismerésekkel a budapesti francia nagykövetségen. Dr. Benkő Tibor vezérezredes, vezérkari főnök a bilaterális kapcsolatok megerősítésében játszott szerepéért részvétel a Becsületrend tisztí keresztyében. Szedlacek Róbert ezredes elsősorban párizsi véderő-ataséként tett erőfeszítéseieért kapta meg az Erdemrend lovagi keresztyét, míg Benda László ezredes és Kovács Gyula ezredes afganisztáni missziós tevékenységét, egészen pontosan az MH Kabul Nemzetközi Repülőter Or- és Biztosító Kontingens keretében teljesített szolgálatát honorálták Emlékérem elnevezésű kiüntetéssel.

Draveczki-Ury Ádám; fotó: Tóth László

KONFERENCIA A NATO-CSÚCSRÓL

A NATO 2014. évi csúcstalálkozója címmel szervezett konferenciát a Magyar Atlanti Tanács (MAT) Budapesten, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen (NKE). A rendezvényen Patyi András, az NKE rektora, illetve Vizi E. Szilveszter, a MAT elnöke köszöntötte a megjelenteket, a Honvédelmi Minisztérium, illetve a Magyar Honvédség képviselőit, valamint a NATO-tagszágok hazánkban akkreditált nagyköveteit. Ezután Hende Csaba honvédelmi miniszter, illetve Benkő Tibor vezérezredes, vezérkari főnök tartott előadást a szeptemberi walesi csúcsról, részletesen is szólva a találkozón született döntésekről, illetve az azokból adódó kihívásokról és feladatokról.

Draveczki-Ury Ádám
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

Mark M. Karas ezredes, amerikai véderő-attasé látogatást tett az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóaljnál. A vendéget dr. Lipcai Péter ezredes, parancsnok tájékoztatta a szolnoki alakulat feladatrendszeréről, a közelmúltban lezajlott eseményekről, továbbá az előttük álló legfontosabb kihívásokról. A parancsnok külön is kitért a KFOR-missziókra, hiszen a zászlóalj bázisán készül fel az MH KFOR Kontingens tizenkettedik váltása. A program statikus és dinamikus bemutatóval folytatódott, ami után Karas ezredes elismerően szólt a látogatásról, valamint a közös munka folytatásának és az együttműködés erősítésének jelentőségét hangsúlyozta.

Kép és szöveg: Csajbók József zászlós

ATTASÉLÁTOGATÁS

KATONASÍROK GONDOZÓI

Az első és a második világháborúban elhunyt katonák sírjait gondozták a Vörösmarty Mihály Gimnázium diákjai Budapesten, a Farkasréti temetőben, a hősi halottak parcellájában. Steinbach György alezredes, a Budapesti Helyőrség Szociális Alapítvány munkatársa elmondta: 2016-tól csak az a diák tehet érettségi vizsgát, aki teljesített ötven óra közösségi szolgálatot. Az alapítvány együttműködési megállapodást kötött a Vörösmarty Mihály Gimnáziummal, hogy ennek érdekében a jövőben az alapítványi célokhoz igazodó lehetőségeket biztosítsanak a tanulók részére. A gimnázium mellett az alapítványtól és a 32-esek baráti körétől is érkezett segítség a sírok rendbetételéhez.

Takács Vivien; fotó: Galovtsik Gábor

Megkötések nélkül

HARCRA KÉSZEN

RITKÁN FORDUL ELŐ, HOGY EGY ÚJONNAN LÉTREHOZOTT KATONAI ALAKULAT A TANULÓÉVEK UTÁN MÁR TANÍTSON, MAJD HADMŰVELETI TERÜLETEN HARCIBEVETÉSEK SORÁT HAJTSA VÉGRE, S A MEGALKÍTÁST KÖVETŐ KIENCEDIK ÉVBEN A NATO SOFEVAL (KÜLÖNLEGES MŰVELETI ÉRTÉKELÉS) SORÁN HARCKÉSZ MINŐSÍTÉST KAPJON.

Az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj 2005. augusztus elsején alakították meg azzal a céllal, hogy a Magyar Honvédség is rendelkezzen egy, az aszimmetrikus hadviselés támasztotta követelményeknek megfelelő, abban professzionális szinten ténykedő alakulattal.

A jogelőd zászlóalj bázisán, annak hagyományaira, tapasztalataira alapozva létrehozott alakulat felállításában – illetve a mai napig a működtetésében – elvülhetetlen érdemei vannak az Amerikai Egyesült Államoknak, ugyanis a módszertani, kiképzési és egyéb segítségnyújtás mellett jelentős anyagi támogatást is biztosított az új képesség kialakításához. Elsőként egy mobil kiképzőcsoporthoz (MTT) vezényelt a szol-

noki alakulathoz. Az MTT az USA kormányának megbízásából tevékenykedő, széleskörű különleges műveleti (például Ranger, Navy SEALs, Airborne) harci tapasztalatokkal rendelkező volt katonákból állt. Hihetetlen, itthon ritkán tapasztalt ütemet diktáltak a felkészítés során, viszont az eredmény már egy esztendő után kézzel fogható volt: a zászlóalj első százada elérte a kezdeti műveleti képesség szintjét. Olyannyira, hogy az MTT távozása után már ők szervezték meg az első saját különleges műveleti alaptanfolyamukat, majd ezt nemzetközi szintre is emelték: a következő évben már ők oktatták több ország katonáit.

A képesség és a kiképzés viszont nem öncélú, így a „Bercsényi” különleges műveleti csoportjai 2008-ban megkezdték éles bevetéseiket is Afganiszt-

Sándor Tamás ezredes

MAGYAR HONVÉD

tánban. A kezdetekben (tizenhárom váltásban) a csoportok az amerikai különleges műveleti erők alárendeltségében, sokszor az afgán különleges rendőri erők tartományi szintű alegységeivel közösen látták el a feladatukat.

A harci körülmények között bizonyított felkészültségükre, helytállásukra álljon itt egy példa: 2010-ben egy, az amerikai különleges erőkkel és az afgán biztosítókkal végrehajtott akció során az ellenállók rajtaütöttek az amerikai csoporton, amelynek egy katonája életét vesztette, többen pedig megsebesültek. A magyarok azonnal reagáltak: visszaverték az ellenállókat, az elesett amerikai katonát nem hagyták a harcmezőn, a sebesülteket pedig életben tartották az

VIP kísérési feladat Kabulban.

Bevetésen Afganisztánban.

egészségügyi mentés (MEDEVAC) megérkezéséig. Helytállásukért Michael Repass vezérőrnagy, az Amerikai Egyesült Államok Európai Különleges Műveleti Parancsnokságának parancsnoka Szolnokon személyesen tüntette ki a csoport tagjait.

2012-ben újabb szintre emelkedett a részvétel, mert ettől kezdve – amerikai kérésre – már különleges műveleti kontingensként teljesítettek szolgálatot az ázsiai országban, vagyis a csoportok mellett immár törzs- és kiegészítő elemek is részt vettek a műveletekben.

Valószínűleg a korábbi csoportok és a kontingens teljesítménye alapján kérte fel az amerikai fél a „Bercsényit”, hogy 2013-ban már vezető nemzetként irá-

nyítsák a többnemzeti különleges műveleti osztagot Afganisztánban, Sándor Tamás ezredes – a „34-esek” parancsnoka – vezetésével, immár új települési helyen és megváltozott struktúrával.

A képességfejlesztés újabb mérföldkövéként a katonai felső vezetés úgy döntött, hogy a zászlóalj bázisán megalakított különleges műveleti osztagot (SOTG) NATO SOFEVAL ellenőrzésen is „teszteli”. Ezt előkészítendő, még Afganisztánban egy ötfős csapat nekilátott egy olyan, már itthoni, szabad lefolyású gyakorlat megtervezésének, amely biztos alapot teremtet a majdani NATO-ellenőrzés sikeréhez.

Nagyot álmodtak, de véghezvitték – jut eszembe, miközben a parancsnokok

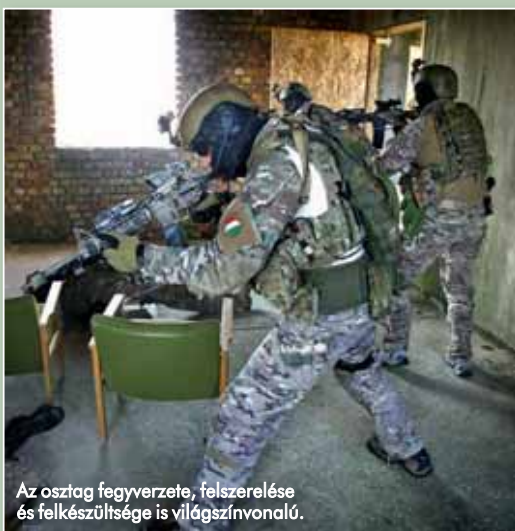

A különleges műveleti csoportok 13 váltásban teljesítettek szolgálatot az ázsiai országban.

MAGYAR HONVÉD

Kivételes Megoldás
2014: rajtaütés közben.

Az osztag fegyverzete, felszerelése
és felkészültsége is világszínvonalú.

hallgatom. Ilyen gyakorlat ugyanis nem hiszem, hogy volt valaha is a zászlóalj történetében.

– A hadművelti területen, harcokban megszerzett tapasztalataink azt mutatják, hogy egy kiképzés csak akkor lehet sikeres, ha azt a valóságot leginkább megközelítő körülmények között hajtjuk végre – mondja Sándor ezredes.

Jó apropó volt számukra a Közös Felépítés 2014 összhaderőnemi gyakorlatorsorozat, amelybe beleillesztették a különleges művelti zászlóalj „Kivételes Megoldás” elnevezésű gyakorlatát is.

Tehát az ötfős csapat nekiállt a tervezésnek: megalkották egy olyan forgatókönyvet, amely napjainkban bárhol, bármikor valósággá válhat. Végy két szomszédos országot, ahol az egyik állam „kettészakad”, egyik fele a szomszédhoz húz, a másik fele pedig önállósodni akar. A belső válság destabilizálja a térséget, humanitárius és etnikai katasztrófa fenyeget, tehát a NATO (ENSZ-felhatalmazás alapján) beavatkozik a konfliktusba. A NATO-csapatok részeként természetesen a különleges erőknek is megvan a maguk feladata, nevezetesen alaprendeltetésük három pillére, a katonai segítségnyújtás (kiképzés), a

közvetlen műveletek végrehajtása, valamint a különleges felderítés.

S most térjünk vissza a már korábban említett szabad lefolyású gyakorlatra. Nos, ez nem jelent mást, mint a valóságot élethűen modellező feladatsort, amely több mint egy hónapos folyamatos készenlétet, feladat-végrehajtást jelentett a műveletbe bevont erők számára. Mégpedig olyan körülmények

közepette, amelyekre senki sem számított. Az eddigi gyakorlat az volt, hogy kitelepült a terepre egy alegység (csoport), voltak alájátszók, akik a „forgatókönyv” szerint időről időre megjelentek, támadtak stb. Csak hogy eddig a végrehajtók és az alájátszók (logisztikai megfontolásból) egy bázison települtek, tehát ha a végrehajtók azt látták, hogy a táborból eltűntek az alájátszók, már tudták: hamarosan megtámadják őket.

Nos, Sándor ezredesék a SOFEVAL-ellenőrzésre történő felkészülés során szakítottak ezzel a hagyománnyal. Az ötfős kidolgozó csoporton kívül ugyanis senki nem tudta, tudhatta, milyen irányba is „fajulnak” majd az események. Sem az MH Összhaderőnemi Parancsokság állományából kijelölt, és magas szakmai szinten ténykedő – a különleges művelti osztag előjáró parancsokságának szerepét betöltő – tiszték, sem az osztag törzse, hadművelti részlege, sem a csoportok. Minden elemet máshová telepítettek, és lassan „csepegtették” számukra az információkat, amelyeket aztán mindenkinek magának kellett értékelnie, több forrásból ellenőriznie, s ezek alapján kellett döntenie. A különleges

Ez most csak gyakorlat...

erők minden támogatóelemet, forrást igénybe vettek (CIMIC, PSYOPS, HUMINT, SIGINT, tüzserész stb.) és segítségükkel, a felderítési információik egybevetésével, elemzésével döntöttek a csoportok mozgásáról, a célok és a feladatok besorolásáról, a megfelelő erők és eszközök bevetéséről. Csak jellemzésül: az „élesben” területen működő csoport egy megyeszékhelyen ténykedett civil ruhában, s a megyei rendőrkapitányság járőrei „élesben” keresték őket. De bevonták a tevékenységbe – mint az adott ország helyi közigazgatását – Sári és Zalalhalap polgármestereit is, akik készségesen

vettek részt a feladatban. A katonai segítségnyújtás (kiképzés) is valós feladat volt: a Harcos Programban résztvevőknek tartottak kiképzést. A HM Zrínyi Nonprofit Kft. is segítette a gyakorlatot: filmstúdióink rendszeresen gyártotta a „tévéhíradókat” az adott ország életéről, amelyeket (miként élesben is) az osztag

SOFEVAL záróértekezlet: Combat Ready.

Az elfogott ellenállók azonosítására az frízdiagnosztikától kezdve számtalan csúcstechnológia áll rendelkezésükre.

figyelemmel kísért, mint egyfajta megerősítő hírforrást. A szabad lefolyású gyakorlat olyannyira a valóságot megközelítő körülmények között zajlott, hogy a résztvevők maguk is döbbenet álltak például, amikor a tábor ért támadás után az egyik „halálos sebet ka-

pott” katonáért megjelent a bázison egy temetkezési vállalkozó gépkocsijával valóban elszállította a „holttestet”.

– A végeredmény bennünket igazolt – mondja Sándor ezredes. Mind a NATO, mind a hazai ellenőrök elismeréssel nyilatkoztak az osztag tevékenységéről, és megkaptuk a Combat Ready (harckész) minősítést. A SOFEVAL-ellenőrzés – az ötvenkét napos jelzői tevékenység, a huszonegy napos feladat-végrehajtás, és a több mint száz alájátszó segítségével zajló gyakorlat – persze nem öncélú volt: az osztagra 2015-től a NATO-ba felajánlott készenléti erőként tekinthetünk, 2016-tól pedig vezető nemzetként a V4 harccsoport – lengyelekkel közös – különleges művelleti erőt fogják képezni.

Végezetül arra kér a különleges művelleti zászlóalj parancsnoka, hogy feltétlen említsem meg – köszönetét is tolmácsolva – segítőtőket, akik közreműködése nélkül nem érheték volna el ezt a szép eredményt. Nevezetesen az MH Összhaderőnemi Parancsokság, az MH 54. Veszprém Radarezred, a MH Bakony Harckiképző Központ, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis kijelölt állományát, a civil együttműködőket, valamint a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőit, járőreit is.

BECSÜLETTEL HELYTÁLLTAK

VÉGET ÉRT A HONVÉDSÉG LÉGI TANÁCSADÓ MISSZIÓJA AFGANISZTÁNBAN. AZ UTOLSÓ, 9. KONTINGENS TIZENEGY KATONÁJÁNAK VISSZAFOGADÓ ÜNNEPSÉGÉT OKTÓBER 16-ÁN TARTOTTÁK AZ MH 86. SZOLNOK HELIKOPTER-BÁZIS MŰVELŐDÉSI OTTHONÁBAN.

A visszafogadó ünnepségen Orosz Zoltán altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnökének helyettese köszöntőbeszédében rámutatott, hogy egy igen összetett feladatrendszer – az afganisztáni műveletek – újabb fejezete ért véget ezáltal. Világossá tette, hogy ez a feladat rendkívüli jelentőségű volt a térség stabilitása szempontjából.

– Kulcsfontossággal bírt, hiszen szinte a semmiből kellett megteremteni az éledő afgán légierő működési feltételeit, ezen belül pedig létrehozni mindazt a

tudásbázist, amely nélkül nem beszélhetnénk egy ország önállóan működő, elhivatott, feladatorientált légierejéről – hangsúlyozta az altábornagy, majd így folytatta: Egy olyan fejezetet zárt le a honvédség az afganisztáni szerepvállalás kapcsán, amely méltán érdemelte ki az elismerést itthon és szövetséges partnereink körében egyaránt. Katonáinknak olyan időszakban kellett helytállniuk, amikor az illetékesek újrapertlemeztek a NATO afganisztáni szerepvállalását, fokozatosan átadva a fel-

adatokat az afgán hadseregnek és a rendőrségnek.

Szót arról is, hogy Joseph Anderson altábornagy, az ISAF Joint Command parancsnoka külön megköszönte a magyarok tevékenységét, méltatva az addig ott szolgáló kilenc váltás katonáinak erőfeszítéseit és helytállását. Orosz Zoltán visszatekintésében kitért arra is, hogy a katonák veszélyes misszióban vettek részt, de kiválóan felkészültek és fegyelmezetten, a legjobb tudásuk szerint hajtották végre küldetésüket.

Megjegyezte, hogy az a képesség, tudás és tapasztalat, amelyet a honvédség a világ számos pontján teljesített missziók során megszerzett, gazdagítja a katonai mesterséget, és hozzájárul a modern nemzeti haderő megteremtéséhez.

– Fontos, hogy ezeket a tapasztalatokat feldolgozzuk, az eljárásokat sikerrel beillesztjük a kiképzési rendszerünkbe; e tevékenység során nagymértékben számítok önökre – fogalmazott a vezérkari főnök helyettese.

A hazatért katonák tiszteletére adott fogadáson Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka pohárköszöntőjében hangsúlyozta: egy ilyen küldetés nagy felelősséggel jár minden résztvevő számára. A helyzet nem volt veszélytelen, nagyon sokszor kellett olyan feladatokat végrehajtani, amelyek előre nem látható fenyegetéssel jártak. Egy barátságosan, ingerszegény (több esetben viszont túlzottan is ingergazdag) környezetben kellett szolgálni. A magyar katonák azonban kellőképpen felkészültek erre, így kiválóan elvégezték a munkájukat, parancsnokaik pedig mindenkit épen és egészségesen hoztak haza.

A vezérőrnagy felhívta a figyelmet arra, hogy a NATO afganisztáni küldetése az év

végén befejeződik, az új szerepvállalás pedig inkább a tanácsadásra korlátozódik majd. Ebben a helyzetben valószínűleg nem lesz majd lehetőség egy, a mostanival megegyező létszámú kontingens kiküldésére, azzal együtt, hogy a világ ugyanakkor nem

lett békésebb, és nagyon sok olyan gócpont van ma is, ahol a nemzetközi közösségnek feladatot kell vállalnia.

– Mindezek alapján kijelenthető: a megszerzett tapasztalatok nagyon hasznosak lesznek a későbbiekben; az MH

86. Szolnok Helikopterbázis személyi állománya készen áll arra, hogy a jövő kihívásainak aktívan, szakmai hozzáéréssel és becsülettel megfeleljen – mutatott rá Fucsku Sándor.

Már kétszer megjárta korunk egyik legveszélyesebb háborús zónáját Oláh Gábor őrnagy, az utolsó váltás parancsnoka, akivel a hazaérkezése után beszélgettünk. A kilencedik váltás május 15-én indult Afganisztánba, a Shindand település közelében lévő bázisra. A katonák munkája abban tért el az előzőektől, hogy nem pilótákat, hanem oktatókat képeztek, így a felkészítés után már maguk az afgánok is képesek vol-

tak elvégezni azt a munkát, amit a magyaroktól tanultak.

– Feladataink végrehajtásához bőséges információ állt rendelkezésünkre. Ezek tükrében döntöttünk az aznapi teendőkről, illetve azok helyszínéről – mondta a parancsnok azzal kapcsolatban, hogy miként hárították el a veszélyes szituációkat. Szavai szerint néha elhalasztották az aktuális programot, vagy egyszerűen máshol tartották meg.

A magyar katonák szeptember 25-én hagyták el a bázist; előző nap oszlatták fel a teljes nemzetközi csapatot, amelyek ők is a tagjai voltak.

– Úgy jöttünk el, hogy nemcsak a mi missziónk szűnt meg, hanem az egység is, amelynek keretei között három éven át képezték az afgán pilótákat. Nem volt vidám pillanat a misszió vége, de előbb-utóbb el kellett engedni a helyiek kezét – idézte fel a búcsú időszakát az őrnagy. Arra a kérdésre, hogy milyen tapasztalatokkal lettek gazdagabbak, azt mondta: új eljárásokat ismertek meg, de nagyon hasznos volt az is, hogy új szemléletet, munkarendet tanultak nemzetközi környezetben. Például sok tekintetben rugalmasabb volt a munkavégzés, a munkaszervezés.

– Az afgán mentoráltakkal nagyon jó munkakapcsolat alakult ki, és szinte prob-

A tanácsadó csoport a nyugat-afganisztáni Herat tartományban található Shindand repülőterén szolgált. Első váltása 2011. augusztus végén kezdte meg munkáját a közép-ázsiai országban. A század Mi-17 szállítóhelikopter-részlegében magyar, amerikai és olasz katonák működtek együtt. Feladatuk az afgán kezdő, haladó és oktatói helikoptervezető-állomány felkészítése és kiképzése volt abból a célból, hogy az önálló afgán hadsereg képes legyen saját erőforrásainak felhasználásával a stabilitás és a béke megőrzésére, megszállásaira az országban.

A Magyar Honvédségnek nem ez volt az egyetlen ilyen missziója, hiszen 2010 áprilisától 2013 májusáig teljesített szolgálatot Kabulban a Mi-35 Légi Kiképzés-támogató Csoport, amely az afgán légierő harcihelikopter-pilótáinak elméleti és gyakorlati repülőképzésével, továbbá az afgánok harci helikoptereinek üzemben tartásához kapcsolódó műszaki tevékenység oktatásával és mentorálásával foglalkozott. A szolnoki helikopterbázis katonái összesen kilenc váltásban szolgáltak a misszió ideje alatt. Egy váltásban többnyire tizenketten (két pilóta, két fedélzeti lövész, valamint hat műszaki és két logisztikai-adminisztratív feladatokat ellátó katona) teljesítették szolgálatot, a négy hónapos váltás alatt a helikopterek átlagosan 40 órát töltöttek a levegőben.

A piros vonal megszállottjai

HÁTTÉREMBEREK

MUNKAIDEJÜK NYOLCVAN SZÁZALÉKÁT A PIROS VONALON TÖLTIK. DERMESZTŐ HIDEGBEN, REKKENŐ HŐSÉGBEN, ZUHOGÓ ESŐBEN IS DOLGOZNAK, MERT A GÉPEKET MINDEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ALKALMASSÁ KELL TENNIÜK A FELSZÁLLÁSRA: A TECHNIKUSOK A KÍVÜLÁLLÓK SZÁMÁRA LÁTHATATLANOK, A SIKERES KIKÉPZÉSI FELADATOK VÉGREHAJTÁSA UTÁN ÉS A REPÜLŐNAPOKON A PILÓTÁK ARATJÁK LE A BABÉROKAT.

Nem elég a technika, a repülés iránti rajongás, a nagyfokú elhivatottság – találmányosság és jó adag megszállottság is kell ahhoz, hogy valaki hosszútávon megállja a helyét a repülőműszaki csapatában. Már a gépek közelébe kerülni sem egyszerű, a jelentkezőkkel szemben ugyanis alapkövetelmény az angol nyelv ismerete és a megfelelő szakmai (többnyire repülőgép-szerelői) végzettség. Ezeknek a feltételeknek a megléte azonban csak ahhoz elegendő, hogy a jelölt megkezdje többéves felkészülését arra, hogy egyszer majd önállóan is ilyen felelősségteljes munkát végezhesen.

– Az új kollégák először többhónapos elméleti felkészítésen vesznek részt, majd típusvizsgát kell tenniük. Ennek birtokában is még csak felügyelet mellett dolgozhatnak. A felkészülés következő fázisában aztán ismét „visszatülnék az iskolapadba”, ahol már a szakszolgálati engedély megszerzése a cél. Az önálló munkavégzés feltétele a sikeres hatósági szakszolgálati vizsga – sorolja Klement Zsolt őrnagy, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis repülőműszaki zászlóaljának parancsnokhelyettese.

– Nagy szükségünk van a jó szakemberekre, hiszen az orosz típusú helikopterek és Jak–52-esek is igénylik a törő-

dést. Mindegyiküknek megvan a maga kis „rigolyája”. A javítások és ellenőrzések alkalmával például a kiképzőgépek szerkezeti felépítése okoz gyakran gondot: mindent látunk a belsejükben, de szinte semmihez sem férünk hozzá. A Mi–17-eseknek viszont nagyon kényes a hajtóművük: nehéz beszabályozni, de ha sikerül, már kevés a baj vele.

A napi kiképzési repüléseket, a képzési feladatokat és a kutató-mentőket a szolnoki helikopterbázis repülőműszaki zászlóaljának két üzemeltető százada szolgálja ki, a javításokat, a kötelező időszakos ellenőrzéseket pedig a javítószázad szakemberei végzik.

– A repülés kezdete előtt két órával az ügyeletes mérnök szabja meg a repülőműszakiak aktuális napi feladatait, majd az előírt protokoll alapján minden szakág (sárkány-hajtóműves, elektromos-műszer-oxigén, rádiós, fegyveres) végrehajtja a repülés előtti előkészítést – kapcsolódik a beszélgetésbe Juhász Péter százados, a hajtóműműhely parancsnoka.

– Az ügyeletes mérnök irányítása mellett szakáganként két-két fő végzi a munkát: a mechanikus altiszt és az ellenőr zászlós. Vannak olyan, kötelezően előírt munkafázisok, amelyeket minden repülés előtt végrehajtunk (az olajsztintek, az akkumulátor állapotának ellenőrzése), ugyanakkor a konkrét feladatra is fel kell készíteni a helikoptert. Ilyen lehet például a külső teher emeléséhez szükséges berendezések

felszerelése vagy a kabin előkészítése a műszeres repülésre.

A repülésre felkészített helikoptert a gép parancsnoka átveszi, a feladat végrehajtása után pedig az előkészítési naplóban rögzíti a repülés közben tapasztalt rendellenességeket.

– Két felszállás közt cirka egy óra áll a rendelkezésünkre a gép ismételt felkészítésére, a pilóták által jelzett problémák elhárítására. A „piros vonalon” ennyi idő alatt azonban csak legfeljebb biztosítékokat, izzókat tudunk cserélni. Ennél komolyabb meghibásodás esetén a gép nem szállhat fel újra, és ha kell, akkor visszük a hangárba – veszi át ismét a szót Klement őrnagy.

– Ott viszont a nagyjavítások kivételével gyakorlatilag bármilyen mélysé-

gű javítást és ellenőrzést el tudunk végezni. Az elmúlt években ugyanis zászlóaljunk költségvetéséből sikerült felhívni a figyelmet a szerkezeti állapotunkra, tartalék alkatrészekből pedig a közelmúltban kaptunk nagyobb mennyiséget. E-re a feltöltésre elsősorban az időszakos ellenőrzések alkalmával kötelezően előírt cserék miatt volt nagy szükségünk. A különböző tömítések, az elektromos berendezések és a műszerek tartozékai ugyanis gyorsan fogynak.

Hasonló a helyzet Kecskeméten; az An–26-osokhoz szükséges tartalék alkatrészekre is gyakori az igény. Ezek a

szállító repülőgépek elmúltak negyvenévesek, a gyártásukat az 1980-as években állították le. Nagyjavításukat Ukrajnában végzik, a cserealkatrészek is onnan érkeznek.

– Bár több korszerűsítést elvégeztünk már rajtuk, ennek ellenére ezek a gépek alapvetően a négy évtizeddel ezelőtti

pus, „gyenge pontjait”, a régebbi lokátorokkal például folyamatosan gondjaink voltak, de a korszerűsítés során beépített amerikai gyártmányal nincsenek problémáink. Szakembereink egyébként a közepesnek nevezhető meghibásodásokra specializálódtak, a hajtóműcsere, illetve az ennek megfelelő mélységű munkák

állapotát, az elektromos és navigációs rendszereket reptéri áramforrásról teszteljük. Az előzetes előkészítéseken kiállított, a gépet repülésre megfelelőnek minősítő jegyzőkönyvek tíz plusz két naptári napig vagy harminc repült óráig érvényesek – folytatja a századparancsnok.

kor technikai színvonalát képviselik – mondja Ötvös Lajos őrnagy, az MH 59. Szentgyörgyi Dezso Repülőbázis An-26-os üzemeltető századának parancsnoka.

– Műszereik analóg elven működnek, a legtöbb berendezésük pedig mechanikus. Ennek viszont előnye is vannak: a hajtómű és a sárkányszerkezet nagyon megbízható és stabil, a kormány bowdenekkel és rudazatokkal működő vezérlőrendszere pedig nagyon ritkán szokott meghibásodni. Legfeljebb a hőmérséklet-ingadozás miatt megnyúlt vagy megfeszült bowdeneket kell néha beállítanunk. A szakágak dolgozói pontosan ismerik a tí-

viszont már nem a mi feladatunk. A fél-évente kötelező időszakos javításokra, karbantartásokra, ellenőrzésekre, valamint például a hajtóművek nagyobb be szabályozására az MH Légijármű-javító Üzembe visszük a gépeket.

– Az An-26-osokat két fázisban készítik fel a repülésre.

– Először mindegyiken végrehajtjuk a repülés nélküli mélyebb, úgynevezett előzetes műszaki előkészítést. Megbontjuk a gépet, átvizsgáljuk azokat a berendezéseket, amelyeket nem ellenőrzünk minden nap. Megnézzük például az üzemanyag-, az olaj- és a hidraulikavezetékek, a hajtómű és a sárkány

– A gépek egy-egy konkrét repülési feladatra történő felkészítése a felsorolaton kívül még legalább három órát vesz igénybe. A felszállás előtti, kötelezően előírt ellenőrzésekkel párhuzamosan ugyanis gyakran komoly átalakításokat is végre kell hajtánunk. Deszant-dobásokhoz például az ejtőernyősök padokon várnak a gép elhagyására, teher szállításhoz viszont ezekre nincs szükség. Amikor fontos személyeket viszünk, akkor üléseket, asztalokat és térelválasztókat szerelünk a gép belsejébe, a Nyitott Égbolt keretében végrehajtott repülésekhez az első vésznyílás helyére egy fotókeret beépítésére

van szükség, a gépszemélyzet oktatásához pedig a fedélzeti kommunikációs rendszert kell átalakítanunk. A hazatérő gépek körül is akad munkánk bőven: vissza kell állítanunk az „eredeti” állapotokat. Takarítással kezdjük, ellenőrizzük az olaj- és a folyadékszinteket, a műszereket pedig alaphelyzetre állítjuk. Az pedig, hogy a szállítógépeket a letakarás előtt mennyi kerozinnal töltjük fel, a következő felszállásra tervezett feladattól függ. Az üzemanyag mennyiségével ugyanis bizonyos keretek közt módosítani lehet a gép terhelhetőségét. Teljes töltéssel két és fél tonnát képes szállítani, viszont a feltöltendő üzemanyag mennyiségének csökkentésével terhelhetősége egészen 6,3 tonnáig növelhető. A légierőben a csúcstechnikát a Gri-

gyorszárral nyitható. A zseblámpa is csak a fedelek alatti műszerek, berendezések ellenőrzéséhez kell – mondja Weisengruber Zoltán főhadnagy, a kecskeméti repülőbázis Gripeneket üzemeltető századának csoportparancsnok-helyettese.

– Egy gép felkészítése egy átlagos kiképzési repülésre maximum negyven percig tart. Amikor viszont a konfiguráción is változtatnunk kell, például póttartályok felszerelésére vagy a fegyverek cseréjére kapunk parancsot, akkor lényegesen hosszabb időre van szükségünk. A többi géptípushoz képest a Gripenek tartalék alkatrészekkel történő ellátása is gördülékenyebb. A megrendelt alkatrészek Kecskemétre szállításáról a Saab gondoskodik.

penek képviselik, megbízható, korszerű gépek. Ezzel együtt, az üzemeltetésükkel, karbantartásukkal foglalkozó szakembereknek a harcászultság fenntartása, a készenléti szolgálatok ellátásának technikai biztosítása és a kiképzési repülések kiszolgálása komoly terheltséget jelent. A hangár álmománya két műszakban dolgozik, a jól képzett műszaki gárda minden ellenőrzést, karbantartást és javítást helyben végez el. A gépeket csak a kötelező, nyolcszáz repült óra utáni nagyjavításra küldik Svédorszába.

– A felszállások előtti ellenőrzéseket gyakorlatilag egy zseblámpával hajtják végre a kollégáim. Ezek a gépek ugyanis nagyon komfortosak, „technikusbarátok”, például valamennyi záró fedelük

– A gyárnak hatalmas adatbázisa van, amely az egyes berendezések nemzetközi tapasztalatok alapján meghatározott üzemidejét is tartalmazza. Ebből pedig statisztikailag következtetni lehet a meghibásodás várható időpontjára. Ezért aztán nincs is szükségünk sok tartalék alkatrésze, csak a gyorsan fogyó anyagokból – rádiós blokkok, futóműgumik, leszállófényszórók – tartunk raktáron néhány darabot. Az esetleges meghibásodások behatárolásakor pedig egy korszerű számítógépes rendszer könnyíti meg a munkánkat. A program nagy pontossággal képes meghatározni a hiba helyét és lokalizálja a problémás alkatrészt. A svéd támogató csoport tagjaival a századnál és a piros vonalnál egyébként szinte már alig találkozunk. Ebből arra következtettünk, hogy megbíznak a munkánkban, a rutinjellegű feladatok végrehajtásának segítése helyett inkább a gyárral történő kapcsolattartásra koncentrálnak.

A mérnökök és a technikusok munkáideje a repülésekhez igazodik, előfordul az is, hogy három műszakban kell dolgozniuk. Azonban a leterheltségük miatt így összegyűlt túlóráiknak csak egy töredékét tudják lecsúsztatni. Többségük speciális előmeneteli rendszerbe tartozik, tehát akár nyugdíjig is dolgozhatnak ugyanabban a beosztásban. Persze csak akkor, ha ezt egészségi állapotuk is megengedi – általában izületi és végtárgfájdalmakkal, gerincpanaszokkal szoktak orvoshoz fordulni.

Háromszor mérj,
mielőtt vágsz!

AKTÍV HATVANAS

NEM TUDOM, HOGY RAJTA KÍVÜL VAN-E MÉG A HONVÉDSÉGNÉL HATVAN-ÉVES ZÁSZLÓS AKTÍV HIVATÁSOS SZOLGÁLATBAN. OLYAN VISZONT BIZTOS NINCS, AKI HARMINCNYOLC ÉVET EGY VÁROSBAN, EGY ALAKULATNÁL, HÁROM KÜLÖNBÖZŐ ÁLLOMÁNYKATEGÓRIÁBAN SZOLGÁLT LE.

Az MH 64. Boconádi Szabó József logisztikai ezred törzsében szolgálatot teljesítő, jelenleg „mérésügyi és szerszám szakirányú” zászlós, Varga György élete, katonai pályafutása, mentalitása a fentiekén kívül számos más dologban is igazi kuriózum.

Az első meglepetés a laktanyába érkezésemkor, a kapuüveletesnél ért. Amikor megmondtam, kit keresek, az ügyeletes csak bólintott: már várják, mindjárt szölok a Gyuri bácsinak. Kissé elgondolkodtató volt ez a titulus, két ok miatt is. Először is – magam is hatvanéves lévén – még mindig nehezem viselem, hogy

negyvenes kollégáim „bácsiznak”, másrészt pedig, ha egy embert nem Varga zászlós úrként, hanem Gyuri bácsiként említenek, akkor annak valami oka van.

Beszélgetésünk során aztán rájöttem, mi ez a valami. Először is nem egy, a szolgálatba belefáradt, „majdnem nyugdíjossal” találkoztam, hanem egy ropant energikus, a végletekig precíz, ugyanakkor meglehetősen laza, az életet kellő derűvel szemlélő katonával.

Pedig egyáltalán nem a katonai pályára készült annak idején. Kaposváron született, s bár a várostól nem messze lévő Orciban nőtt fel, tanulmányai a so-

mogi megyeszékhelyhez kötődtek. Az általános iskola után az 503-as ipari szakmunkásképzőben szerzett szerszámkészítő képzettséget. (Gondolom, akkor még nem tudta, hogy ez a szakirány fogja majd meghatározni egész további életét.) Ott ivódott bele a máig is minden munkájára jellemző precizitás, a részletek apró kidolgozása, a fegyelem, valamint a „kütyük” szeretete.

– A szerszámkészítő szakma alapelve – tanultam meg oktatóimtól –, hogy mérj háromszor, mielőtt vágasz, mert ezáltal sok csalódástól és felesleges munkától is megóvhatod magad – emlékszik vissza

az 503-asban eltöltött évekre a zászlós. Olyannyira magáévá tette ezt a szemléletet, hogy ma már, nyugállományba vonulása előtt, elmondhatja magáról azt, amit csak kevesen a hadseregben: a saját vagy az általa vezetett részleg munkája minden szintű ellenőrzésen min-

munkásképző elvégzése után megkezdte civil pályafutását, mégpedig az akkoriban legendás kaposvári VBKM-ben, vagyis a Villamos Berendezés és Készülék Művekben. Szakmai gyakorlatát is ott töltötte, és ott dolgozott 1975-ig. Aztán volt még egy kis kitérő az életében: le-

Nos, itt kezdődik az a valóban páratlan pályafutás, amely még ma is tart. Időközben leérettségizett, s a sorkatonai sorozás után jelentkezett tartalékos tiszti tanfolyamra. Ekkor azonban már nős volt, ez pedig abban az időben kizáró oknak számított a tartalékos tiszti tanfolyam esetében. A „rendszer nem felejt”, így megkapta sorkatonai behívóját, naná, hogy nem Kaposvárra, hanem a bajai lövész-ezredhez. Mivel azonban felesége várandós volt első gyermekükkel, áthelyezték Kaposvárra. Sorkatonai szolgálatát tehát már a híradó zászlóaljnál töltötte, gépkocsivezetői beosztásban.

Túl rosszul nem csinálhatta, mert leszerelése után nem sokkal egykori alakulata megkereste: volna-e kedve visszajönni az ezredhez, mert szükségük lenne a munkájára. Igent mondott, és 1978. július 17-én megkezdte szolgálata a „Kapos” Javító Zászlóaljnál pol-

denkor kiváló értékelést kapott. – Persze ehhez nagyban hozzájárult az is, hogy itt, az alakulatnál a mindenkorai parancsnokaim rengeteg segítséget adtak, és mindig elismerték a munkámat, munkánkat.

No de ne ugorjunk ekkorát előre az időben, hiszen Varga György a szak-

endő apósa készítésére mozdonyvezető gyakornok lett, és pár hónapig, 1976-os bevonulásáig a MÁV dombóvári vontatási főnökségén alkalmazták. Amikor azonban később kiderült, hogy még jó pár hónap tanfolyam várna rá Miskolcon, ezt ifjú házasként már nem vállalta.

gári alkalmazottként, az akkori 9. hadosztály középjavító műhelyében fegyverszerelőként, majd fegyverfőszereelőként.

– Hihetetlenül jól éreztem itt magam, olyan parancsnokaim voltak, akik azt vallották, hogy a fiatal sorkatonák szá-

mára nemcsak munkát kell adni, hanem nevelni is kell őket: a munkára és az életre. Persze a legtöbb fiatal csak szükséges rossznak tartotta a katonai szolgálatot – eleveníti fel emlékeit Varga György. – Akkor ismertem fel, hogy mindenkor, mindenkítől rengeteget lehet tanulni a szakmából. Kitől ezt, kitől azt, többet vagy kevesebbet, de mindenképpen tanulhatok. Nagyon megszerettem a fegyvereket, bár még ma sem vagyok „fegyverfanatikus”, a munkát nem viszem haza, nem is vagyok fegyvergyűjtő, mégis a szívemhez nőttek. A specialitásom a kézfegyverek – az akkori PSZH-k 14,5 milliméteres géppuskájá-

ig bezárólag – szerelése, karbantartása, javítása. Miközben hallgatom, csak ámulok: hogyan lehet ilyen empátiával beszélni fegyverekről, túlméretezett alkatrészekről, illesztésekről, és még folytathatnánk a sort.

– Egykori szerszámkészítőként mindez belém ivódott, s hálát adok a sorsnak, hogy csaknem egész életemben ezzel foglalkozhattam.

De térjünk vissza a bevezetőben említett három munkaviszony közül az utolsóra, a hivatásos állománykategóriára is. 1996-ban egy rövid időre elhagyta az ezredet, de nem sok időt tölthetett el a civilben, mert két év múlva újra megke-

reste anyaalakulata: nagy szükség volt rá, immár hivatásos katonaként. Ez sem volt semmi „menet”, ugyanis elmult már negyvenéves, így a honvédelmi miniszter engedélye kellett ahhoz, hogy hivatásos állományba vehessék. Akkori parancsnokának elég meggyőző érvei lehettek mellette, hiszen viharos gyorsasággal intézték ügyét, és a fegyverjavító raj parancsnokaként megkezdte hivatásos szolgálatát. 2004-ben az ezredtörzs logisztikai főnökségén kapott beosztást: először a mérésügyi szakág vezetését bízták rá, ehhez pedig néhány éve csatlakozott az akkor megalakított szerszám szakág is.

vők, roppant egyszerű: ő ilyen. Ilyen volt az elmúlt évtizedekben, és ilyen lesz jövőre is, amikor nyugállományba vonul. Szereti a szakmáját, jól érzi magát a bőrében, és van egy biztos háterszága, a család, amely támogatja. Felesége már nyugdíjas, két lánya és két leányukaja van. (Amikor az unokákról beszél, kiderül, hogy Varga zászlósnak azért van valami fontosabb is az életében, mint a szakma.) Az is kiderül még róla, hogy egyik legnagyobb katonai élménye a délszláv válsághoz köthető. A határbiztosításban részt vevő alakulatok fegyverzetének karbantartása miatt heteket töltöttek el a térségben. Amikor megérkeztek az első településre, egy idősebb bácsi, meglátva őket, csak annyit mondott: kedves fiam, de jó, hogy megjöttetek.

Amikor végezetül megkérdeztem – magamon is végignézve –, hogyan tudja fizikálisan és mentálisan is ilyen hihetetlen fiatalosan, fitten tartani magát, megint előjön kaján mosolya.

– Tizenöt éves korom óta a negyedik emeleten lakom, tehát lépcsőzők életet. Orciban pedig van egy kis telkem, ahol tökéletesen ki tudok kapcsolódni; a mai napig imádom a munkámat, amit el is ismernek az alakulatnál. Útravalóként még azt is megtudom, hogy számtalan kitüntetése közül a 2007-es (eddig egyedül nem tisztként megkapott) „Az ezred logisztikusa” elismerésre, valamint az ezzel járó logisztikus gyűrűre a legbüszkébb. Illetve még egy adatra: 3200/19. Ne ijedjen meg senki, ez nem vérnyomásérték, hanem azt bizonyítja, hogy hatvanon túl is tizenkilenc percen belül futja a háromezer-kétszáz métert.

rancsnoka volt, Szarajevóba pedig az első két évben majdnem minden második konvoj az ő irányításával indult.

– Az ezrednél néha összemósódnak a feladatok, nálunk aztán tényleg megvalósul az „összhaderőnemi” szemlélet. Mindenki olyan feladatot kap, amelynek ellátására megvan a képzettsége és az affinitása.

Miközben beszélgetünk, folyamatosan az jár a fejében, hogyan tudja megőrizni mindvégig a belőle sugárzó optimizmust, miért ő az alakulat „Gyuri bácsija”, és miért nem hat tőle idegennek, hajbókolásnak az, ahogyan egykori és mostani parancsnokairól beszél. Aztán rájő-

Bőven kijutott neki a külszolgálatokból is, bár nem a mai „missziós” értelemben; nem kontingensekben teljesített szolgálatot, hanem „kiszolgált” a kontingenseket. Először Okucani, a magyar műszaki kontingens, majd az EUFOR, Szarajevó, aztán a ciprusi után szállítások – eleveníti fel kiküldetéseit, amelyek között természetesen külföldi gyakorlatok is szerepeltek. A gyakorlat fegyverek ellenőrzését, javítását, karbantartását, belövését végezte – no meg mást is, derült ki szavaiból. Miután hivatásos gépjárművezetői jogosítvánnyal is rendelkezik, mintegy tizenöt, Okucaniba utánpótlást szállító konvoj pa-

IRÁNY A SZÁRAZFÖLD!

A SAJÁT ERŐK PARTRA SZÁLLÍTÁSA MÉLTÁN NEVEZHETŐ AZ EGYIK LEGÖSSZETETTEBB FELADATNAK. EGY JÓL KIVITELEZETT, SIKERES HÍDFŐFOGLALÁS HADMŰVELETEK SORSÁT HATÁROZHATJA MEG.

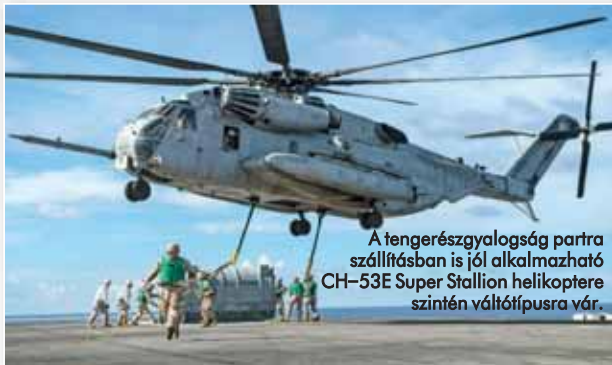
Talán kevésbé köztudott, de a koreai háború egyik fontos mozzanata is egy partraszállás volt: 1950. szeptember 15–19. között 2601 szállító és támogató hajóegység segítségével 75 ezer katona szállt partra mélyen a frontvonal mögött, észak-koreai ellenőrzés alatt álló területen. A Chromite hadművelet döntő változást hozott a háború ezen szakaszában, elvágvá fontos észak-koreai utánpótlási vonalakat, felszabadítva Szöul-t és elfoglalva az ország legfontosabb repülőtérét Kimpó mellett.

MIT, MIVEL, HOGYAN?

A hídfo el foglalásához valamivel a helyszínre kell vinni a támadó erőket. Ehhez a haditengerészeteknél külön hajóosztályok állnak hadrendben, amelyek közül jelenleg az amerikai tengerészgyalogság expedíciós kötelékei által használt, 1989-ben rendszeresített Wasp-hajóosztályt tartják a leghatékonyabbnak. Az osztály nyolc hajója az amerikai terminológia szerint partraszállást

támogató helikopterhordozóként áll készenlétben. A 41 ezer tonna vízkiszorítású úszó egységen jellemzően a tengerészgyalogság repülőezrede szolgál: a légvédelmi és földi egységek támogatását az akár helyből fel- és leszállni is képes AV-8B+ Harrier II repülőgépek és az AH-1W/Z SuperCobra/Viper harci

helikopterek látják el, de gyakran ilyen feladatot hajtanak végre az UH-1Y Venom vagy a régebbi UH-1N Huey könnyű szállító helikopterek is. A légi szállítási műveletek az MV-22 Osprey billenőrotoros repülőgépekre és a CH-53E Super Stallion szállítóhelikopterekre hárulnak. Elsődleges fel-

A tengerészgyalogság partra szállításban is jól alkalmazható CH-53E Super Stallion helikoptere szintén váltótípusra vár.

adatuk a tengerészgyalogság és a nehézfegyverzet (aknavetők, tarackok) kijuttatása a hídfo területére, ugyanakkor ezek a gépek egyben a legfontosabb utánpótlás-szállítók is, hiszen sokkal gyorsabban és rugalmasabban képesek löszert, élelmiszert, hadianyagokat, felszereléseket, eszközöket a partra juttatni, mind a hajók vagy a légpárnás járművek.

LÉGPÁRNA A GYORSASÁGÉRT

Ha vizont a nehéztechnikáról, mondjuk az M1A1 Abrams nehéz harckocsról, az M88A2 műszaki mentő járműről vagy páncélozott tehergépkocsikról és rakományokról van szó, akkor jönnek a partra szállító bárkák, például az LCU 2000-es osztály tagjai. A járművek a hajó orrán elhelyezett rámpán érhetnek partot, legyenek azok lánctalpasok vagy gumikerekes eszközök. A hajó alkalmas szabvány méretű konténernek vagy túlméretes szállítmányok partra juttatására is, persze a szükséges rakodógépek segítségével. Az LCU 2000-esek méretükből és kialakításukból adódóan alkalmasak önálló hajózásra is, akár a nyílt tengeren 10 ezer mérföldet megtéve. Ugyanakkor az LCU 2000-es a Wasp-osztályba tartozó hajók tatjában elhelyezett 81x15,2 méteres dokkban is pihenhet a feladatra várva, illetve itt tudja a rakományokat felvenni és leadni.

1986-ban állt hadrendbe az amerikaiak légpárnás nehéz szállító járműve, az LCAC, amely egyszerre maximálisan 68 tonnányi terhet képes a partra juttatni. Előnye a gyorsaság (40 csomónál, azaz 75 kilométer/óránál is nagyobb sebességet érhet el), illetve az, hogy meg-

A Wasp-hajóosztály dokkja egy éjszakai gyakorlaton.

felelő terepszakaszes esetén a szárazföldön is képes haladni, nem csupán a tengeren.

Hasonló okokból más országok haditengerészei is használnak légpárnás szállító járműveket, e tekintetben az egykori Szovjetuniót, illetve a mai Oroszországot érdemes kiemelni. Már csak azért is, mert az LCAC-k szovjet megfelelőit, a Lebegy-osztály egységeit már 1972-től gyártották. Néhány hadrendben maradt példányt még ma is használhat az orosz haditengerészet, 2004-ben még három ilyen járművet láttak hadgyakorlatokon. A 37 tonnás teherbírással egy közepes harckocsi vagy két páncélozott szállító harcjármű hordozására alkalmas, becslések szerint legfeljebb 55 csomós (100 kilométer/órás) sebességgel. Utód-

ja a meghosszabbított testű, 45 tonna teherbírással, erősebb fegyverzetű, Murena-osztály lett, amelyet azonban 1995-ben kivontak a hadrendből.

A legnagyobb és egyben az egyetlen, NATO-hadrendben is álló szovjet/orsos légpárnások a Zubr-osztály hajóegységei. Az öt Kuznyecov NK-12MV gázturbinával meghajtott légcsavar 55 csomós (100 kilométer/órás) csúcssebességet biztosít a teljes terhelés esetén 555 tonnás hajónak. A méretei imponálóak: 400 négyzetméteres rakodóterületére 150 tonnányi jármű vagy hadianyag helyezhető el. Oroszország, Ukrajna és Kína mellett a NATO-tag Görögország tartja hadrendben a légpárnásokat: négy hajóegység szolgál a dél-európai ország haditengerészeténél.

LCAC légpárnás hajó kirakodás közben.

Akik nem tréfálnak: az orosz haditengerészet Zubr-osztályú léggárnása egy „emberközeli” gyakorlaton.

Az LCAC-k kínai megfelelője a Type 726; 150 tonna a vízkiszorítása, 60 tonna a terhelhetősége, így akár a Type 99-es közepes harckocsi szállítására is alkalmas.

HARCI TAXI

De mi van akkor, ha a partra szállító járműnek lövészpáncélosként is helyt kell állnia? Akkor jönnek a speciális kialakítású páncélozott eszközök, mint például amilyenek az AAVP-7A1 lánc-talpas, úszóképes páncélozott csapatszállító járművek. A pótpáncélat nélkül 29 tonnás járműben 21 tengerészgyalogos számára van hely, védelméről pedig a toronyba szerelt 40 milliméter űrméretű Mk19 automata gránátvető és a 12,7 milliméteres M2HB nehézgéppuska gondoskodik. A parancsnoki és műszaki mentő változatban is gyártott eszköz akár a parttól 20 mérföldre (36 kilométerre) is vízre szállhat. A gyenge páncélat miatt azonban bevetéseik során komoly veszteségek érték az 1972-ben hadrendbe állt járműveket, amelyek alacsony (8 csomós, azaz 14 kilométer/órás) úszási sebességük miatt könnyű célpontnak számíttanak, így a tengerészgyalogoság jelenleg is dolgozik a váltótípus fejlesztésén.

Oroszország a BTR-80-as családot és annak továbbfejlesztett BTR-82AM változatát használja, ha tengerészgyalogosait kell partra juttatni. A BTR-ek jellemzően a parthoz közel hajtanak a vízbe, például a Ropucsa-osztályú nagy partaszállító hajók fedélzetéről. Ezeket a hajókat arra tervezték, hogy akár egészen a partig tudjanak hajózni, majd az orr-részt

Orosz nagyvas NATO-színkben: a görög haditengerészet Zubr-osztályú partraszállító léggárnás hajója.

A veterán AAVP-7A1.

Az MV-22 Osprey-k ma már megszokott látványt nyújtanak egy-egy partraszállító gyakorlaton is.

megnyitva a fedélzeten lévő járművek a part menti sekély vízbe vagy egyenesen a parti fővenyre gurulhassanak.

Széles körben terjedtek el az amerikai Newport-osztályú nehéz partraszállító

hajók, amelyek a második világháborúban használt LST-osztály utódai. A harckocsi és más járművek immár nem a hajó szétnyitható orrán keresztül tudnak a partra jutni, hanem az orr felett kialakított,

34 méter hosszú rámpán, amely akár 75 tonna terhelést is elbir. A hajó tatján kialakított dokkból az AAVP-7-eseken kívül partraszállító bárkák vagy léggárnás hajók is üzemelhetnek. Az amerikai haditengerészet ugyan 2002-ben kivonta a hadrendből a Newport-osztály tagjait, de Ausztrália, Brazília, Chile, India, Malajzia, Marokkó, Mexikó, Spanyolország és Tajvan a mai napig használja azokat.

Váltótípusként az Egyesült Államokban a San Antonio-osztály kilenc tagja már hadrendbe állt, két hajóegység építése pedig most is zajlik. A 25 300 tonna vízkiszorítású, MV-22 Osprey bilenőrotoros repülőgépek fogadására és üzemeltetésére is alkalmas nehéz partraszállító hajók LCAC léggárnásokkal vagy hagyományos LCU 2000-es bárkákkal szállíthatják partra a harckocsikat, a páncélozott és logisztikai járműveket, a tűzérési és a légvédelmi rendszereket. A fedélzeten 14 AAVP-7A1 lánc-talpas, úszóképes páncélozott csapatszállító jármű is helyet kapott; ezek 700 főnyi tengerészgyalogos egységet juttathatnak el a kijelölt területre.

Bár az Egyesült Államok haditengerészete már nem használja, a Newport-osztály hajói számos ország flottájában megtalálhatók.

SZENTÉLY ÉS MÚZEUM

MÉCSÉS ÉG A TASZÁRI REPÜLŐMÚZEUMBAN – MELLETE GYÁSZKERETES KÉP. EGYKOR EZEN A PONTON OLTÁR ÁLLT, AZ ÉPÜLETBE PEDIG NEM EMLÉKEKET KUTATNI, HANEM IMÁDKOZNI JÁRTAK A KATONÁK. A DÉLSZLÁV VÁLSÁG IDEJÉN AZ AMERIKAIK ÁLTAL ÉPÍTETT KÁPOLNA MA IS EGYFAJTA „SZENTÉLY”: A TASZÁRI REPÜLŐTÉRÉ.

Kissé groteszk, de tény: lakattal és láncsal lezárt laktanyakapun kell bejutnia annak, aki el akar látogatni a taszári Repülőmúzeumba. Ehhez azonban elég Kontsagh Sándor nyugállományú zászlós vagy Tarlósi József nyugállományú alezredes számát tárcsáznia: a két egykori taszári katonától percekkel belül a helyszínre érkezik az egyik. (De inkább mindkettő.) Esetünkben azonban három tiszteletbeli látogatónk lesz. Pintér Zoltán nyugállományú vezérőrmagy személye és katonai karrierje ugyanis legalább annyira összekapcsolódik a taszári bázissal, mint magával a repüléssel. 1977-től 2000-ig szolgált Taszáron. Mint mondja: itt nőtt fel.

Jellemző kép, hogyan a három bajtárs, kisebb csomagokkal megrakodva,

MAGYAR HONVÉD

REPÜLŐTÉR-TÖRTÉNET

1929. szeptember elseji ünnepélyes megnyitóját követően a taszári repülőteret egy ideig csak kereskedelmi repülőgépek használták, majd 1936-ban átadták a Magyar Királyi Honvédségnek. 1939-ig a 3. harcászati felderítő repülőszázad állomásozott ott, 1944 végén a német csapatok megsemmisítették a hangárokat. Az új repülőteret 1949–1950-ben épült, s ebben munkaszolgálatosok is részt vettek. Az új létesítménybe az 50. vadászrepülő-erzed települt, amely kezdetben Jak–11, Jak–9, Z–381, Arado–968, valamint Jak–18 típusú gépekkel rendelkezett. 1962-ig bezárólag pedig MiG–15, MiG–17PF, MiG–19PM gépeket, illetve a MiG–21-es különböző változatait rendszeresítették.

A délszláv válság kirobbanásának időszakában a 31. Kapos Harcászati Repülőerzed teljesített szolgálatot Taszáron. Az erzed két harcászati repülőszázaddal (Boszorkány, Turul) és a Szu–22M3-asokkal felszerelt felderítő repülőszázaddal (Fűrészdarázs) rendelkezett. Az Országgyűlés 1995. november 28-i határozatával hozzájárult ahhoz, hogy a délszláv válság rendezésében közreműködő IFOR-erők Magyarországi területén átvonulhassanak, állomásozhassanak. A Magyar Honvédség az IFOR-erők tevékenységét többek között a taszári repülőter létesítményeinek igény szerinti átadásával, a repülő-harciképzés felfüggesztésével, az erzed békeműködésének korlátozásával segítette.

1995. december 8-án megkezdődött az erzed repülőgépeinek áttelepítése a pápai repülőterre. A 31. Kapos Harcászati Repülőerzedet 1996. december 15-én vonták ki a hadrendből, majd 1997. április 30-i hatállyal szűnt meg. Jogutódként ekkor alakult meg az MH Kapos Bázisrepülőter. Az egykori Varsói Szerződés egyik országának területén települt, első NATO katonai bázis egészen 2004. június 30-áig működött.

szeretetteljesen néz körbe az idő rágta laktanyában. Ők még látták csemeként a ma már a bejárat közelében tornyosuló fenyősort. Mivel ez az örökzöld növény nem a gyors növekedéséről híres, el lehet képzelni, hogy ők hárman mennyi időt is szolgáltak itt. Kis túlzással mindent láttak, amit látni érdemes; amiről ők a helytörténetet illetően nem tudnak, az nem is történt meg. Odabenn először

kicsomagolnak, és amíg a múzeummal kapcsolatban a helyi polgármester nyilatkozik, addig csendben megvitatják, hogy hová kerüljenek a legújabb kiállítási darabok. Megtudom, hogy a múzeum pártját ritkító gyűjteménye az egykori személyi állomány adományaiából kezdett összeállni, és a tárlat azóta is folyamatosan gyarapodik, hiszen mindig vannak olyanok, akik önzetlenül fel-

ajánlják a taszári katonaműlt egy-egy tárgyasult darabkáját. Mert hiába csukta be kapuját 2005. december 31-én az alakulat, a múzeum itt maradhatott, eredeti helyén.

Amikor a tárgyakhoz kötődő legérdekesebb történetekről érdeklődöm, elsőként azt a választ kapom, hogy minden darabhoz tartozik valamilyen emlémény, a legelső Asbóth-féle légcsavartól, a történelminek mondható zászlókon keresztül az amerikai jelenlétig.

– Sok részből áll össze az egész tárlat, amely kis túlzással mindenkinek emléket állít, aki valaha egy lépést is tett Taszáron; legyen az illető hajózó, kiszolgáló vagy „csak” hozzátartozó. Manapság is kapunk értékes tárgyakat. Azt például álmódni sem mertük volna, hogy valaki egy MiG–15-ös célzóberendezéssel ajándékozz meg minket – mondja Tarlósi József, a harminc évet leszolgált katonatiszt, aki híradó-javitóműhely technikusként kezdte és a híradózászlóalj parancsnokaként fejezte be itt aktív pályafutását.

Repülőgépdarabok és -műszerek, tabló, sikeres gyakorlatok emlékei, ejtőernyők, fékernyők, egyenruhák, hajózuhanózat, valamint rádiótechnikai berendezések között nézelődve a leg-

MAGYAR HONVÉD

„Minden erőfeszítésünk kevés lenne, ha nem lennének olyan emberek, akik ezért a múzeumért nagyon sokat tettek és tesznek ma is. Közülük is ki kell emelnem Tarlósi Józsefet és Kontsagh Sándort, akik önzetlenül dolgoznak azért, hogy a tárlat folyamatosan látogatható legyen. Gondolkodunk, miként lehetne fejleszteni az épületet. Szerintem a múzeum jó helyen van itt a laktanyában.” (Pataki Sándor, Taszár polgármestere.)

Tarlósi József

Kontsagh Sándor

akkoriban. Egy kézzel még irányította a gépet, hogy a holtpontra katapultáljon, de nem tudta időben levenni a gúzkarról a bal kezét, ezért a könyöke súlyos sérülést szenvedett – elevenítü fel az eseményeket a légierő haderőnem egykori főnöke, aki saját szemével látta a történeteket. A balesetnek különben egy, az NDK-ban rosszul nagyjavított csapágy volt az oka.

Elhaladva Diana hercegnő fényképei mellett – igen, ő is járt Taszáron – a hátsó „híradó-éjtörnyös szobában” rájövünk, hogy a tárlat a humort sem nélkülözi. Kis szekrényben ugyanis eddig be nem azonosított alkatrészek pihennek, mellettük cetlikben a következő felirat: „Ha tudod mire jó, írd ide! Köszönjük!”. Ez aztán az interaktív múzeum, nem igaz?

– Arra törekedtem, hogy minden tárgy nevesítve legyen, de ez sajnos nem mindig lehetséges. A legrégebbi darab különben ez az 1952-ből származó köpeny. Múzeumi szakemberek szerint háromhavonta molyirtáson kellene átesnie – ha lenne rá anyagi fedezet. Nos, az újabb ruhákat már elkezdték rágni, de ebben azóta sem telepedtek meg, az idelátogatók bátran felvehetik – mondja Kontsagh Sándor, aki 1965-ben került Taszárra, és kezdetben a repülőkiépző alosztálynál dolgozott, mint filmkiértékelő.

Végezetül térjünk vissza a bevezetőben említett mécseshez: az a közel-múltban elhunyt Bodor Jenő nyugállományú őrnagy emlékére ég. A temetés után bajtársai eljöttek ide, és a taszári Repülőmúzeum „szentélyében”, mécsvilágnál emlékeztek meg róla néma főhajással.

feltűnőbb a bejáratnál egy katapultülés: a szerencsétlenül és mégis szerencsésen járt Várhelyi Gyula nyugállományú alvezéresé. Több méter mélyről előbányászva sikerült darabjaiból összerakni az egész ülést. Előtte kis táblán a sikeres katapultálás rövid története – amelyhez azonban Pintér Zoltán hosszas kiegészítést tesz. Szavaiból kiderül például, hogy a felszállás előtt változtattak az eredetileg kidolgozott gépelosztáson.

– Három gép áll egymás mellett a betonon, a negyedik pedig valahol hátrébb. A hátsó lett volna Gyula gépe, de aztán úgy döntöttek: nehogy már a századparancsnok annyit kutyagoljon... Ha marad az eredeti beosztás, az a hajózó biztosan nem éli túl a történeteket. Ilyen alacsony magasságon – egyesek szerint 120, mások szerint 70 méter lehetett – ennek a katapultülésnek nem lett volna „kötelessége” emberéletet menteni. Ehhez Gyula profizmusra kellett. Az ország egyik legjobb repülőgép-vezetője volt

Pintér Zoltán nyugállományú vezérőrnagy egykor – és most.

Nyáron a kaposvári KatonaSuli-tábor fiataljai is ellátogattak a taszári Repülőmúzeumba. Volt nagy meglepetés, mert a rögtönzött tárlatvezetés közben a „katonasulis szakasz” parancsnoka jelentette, hogy az egyik ifjú vendéget sürgősen keresik telefonon. Hiába, van, aki már a középiskolában is fontos ember... Később kiderült, hogy csupán Tarlósi József tréfájáról van szó: a múzeumi vezetékes rendszeren keresztül intézte a hívást. Ebből is látszik, hogy az évtizedes technika még mindig működőképes...

Új szereplő
a háború
színpadán

HOLT PONTON

BÁRA TÉL KÖZELEDTÉVEL A KÜZDELEM HEVESSÉGE – KÜLÖNÖSEN A NYUGATI FRONTON – ALÁBBHAGYOTT, AZ 1914-ES ESZTENDŐ VÉGE MÉG TARTOGATOTT EGY KELLEMETLEN FORDULATOT AZ ANTANT SZÁMÁRA: TÖRÖKORSZÁG UGYANIS A KÖZPONTI HATALMAK OLDALÁN BEKAPCSOLÓDOTT AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBA.

A török hadba lépésnek persze voltak előzményei: ezek közé sorolhatjuk az 1914. augusztus 2-án megkötött német–török titkos egyezményt, de még inkább azt, hogy az ország hadserege, illetve gazdasága német ellenőrzés alatt állt. Mindez pedig szilárdan a központi hatalmakhoz kötötte az egykor félelmetes erőt képviselő, az 1910-es évekre azonban már csak ön-maga árnyékává váló Oszmán Birodalmat, amely ugyanakkor a háború első hónapjaiban semleges maradt, sőt felvetődött a britekkel vagy a franciákkal történő szövetségkötés lehetősége is. Az 1913-ban puccsal hatalomra jutott három pasa (Dzsemal, Enver, Talaat) triumvirátusának legerősebb tagja, a ha-

dügyminiszeri posztot, egyszersmind a hadsereg főparancsnok-helyettesi tisztét betöltő Ismail Enver azonban a németekkel szimpatizált, s Egyiptom viszszerzésével, tehát egy Anglia elleni akcióval akarta megkezdeni Törökország háborúját a központi hatalmak oldalán.

Ez az ötlet viszont egyáltalán nem nyerte el az Osztrák–Magyar Monarchia tetszését, amely inkább a Balkánon, illetve az oroszokkal vívott harcban számított volna leendő szövetségésére. Németország szintén a cári haderővel szembeni török fellépés mellett érvelt, de ez csak akkor vált számukra sürgőssé, miután a keleti fronton a központi hatalmak helyzete az október közepén meg-

Enver pasa

MAGYAR HONVÉD

indított nagy orosz ellentámadás nyomán egyre súlyosabbá vált.

Október végén Enver pasa parancsot adott a német Wilhelm Souchon admirálisnak a Fekete-tenger orosz kikötőinek lövetésére. Souchon ekkor már a török flotta szolgálatában állt, akárcsak a YA-VUZ SULTAN SELIM nevet kapott SMS GOEBEN csatacirkáló, illetve a MIDILLI-re átnevezett SMS BRESLAU könnyűcirkáló. Az admirális vezetésével e két császári hadihajó még augusztusban, az antant földközi-tengeri egységeit kijátszva érkezett Konstantinápolyba, hogy aztán október 28-án, immár török lobogó alatt löjék Odeszszát, Szevasztopolt, Feodosziját és Novorosszijszket.

A támadásra válaszul Anglia, Franciaország és Oroszország megszakította a diplomáciai kapcsolatot a törökökkel, egyúttal azt követelték, hogy a kormány utasítsa ki az ország területéről a német katonai erőket. Miután ez nem történt meg, november 3-án Oroszország hadat üzent, két nappal később pedig ugyanígy tett Anglia és Franciaország is.

NÉPIRTÁS ÉS SZENT HÁBORÚ

A török 1. és 2. hadsereget a főváros, Konstantinápoly, illetve a tengerszorosok (Dardanellák, Boszporusz) körül összpontosították, a 150 000 fős 3. hadsereg pedig a Kaukázus térségébe, az oroszok ellen vonult. E hadjáratot maga Enver pasa vezette, ám az első nagyobb ütközetben – december végén, január elején Sarikamis erődjének ostromakor – súlyos hadvezetési hibákat

Sarikamisnál az oroszok súlyos vereséget mértek a török haderőre.

MAGYAR HONVÉD

Az SMS GOEBEN csatacirkáló.

Az SMS BRESLAU könnyűcirkáló.

vétve komoly vereséget szenvedett; hadseregének nagyságrendileg fele odaveszett, sokan dezertáltak, a visszavonuló katonák pedig az utánpótlási nehézségek, illetve a felszerelés hiányosságai miatt tömegesen fagytak meg a rettentő hidegben. A csatározások ezután már török területen folytak tovább: a Sarikamisnál elszenvedett vereséget követően a törökök védelembé húzódtak, s a háború további részében már nemigen erőltették a támadó hadműveleteket a Kaukázusban.

A tekintélyét részben elvesztő Enver pasa – renomóját mentendő – az örményeket tette bűnbakká, mondván, azért

szenvedett vereséget, mert ők az oroszok pártjára álltak. Úgy állította be az Oszmán Birodalom területén élő örményeket, mint akik veszélyeztetik az ország biztonságát. Részből ezek a ki-jelentések idézték elő a múlt század egyik legnagyobb, szisztematikus népirtását: 1915–1917 között a tudományos körökben elfogadott becslések szerint 600–800 ezer örményt gyilkoltak le a törökök.

A kaukázusi eseményekkel párhuzamosan hadszíntérré vált Perzsa északi része (ahol orosz–török összecsapások bontakoztak ki), illetve Mezopotámia (a mai Irak) is. Az utóbbi térségbe, a Perzsa-öböl közelében működő olajkutak védelme miatt az angolok már szeptemberben nagyobb, főként indiai katonákból álló erőket csoportosítottak át, amelyek aztán november elején (vagyis miután beállt a hadállapot Nagy-Britannia és Törökország között) aktiválták magukat. Az eredetileg védelmi jellegűnek indult akciójuk pedig olyan sikeresnek bizonyult, hogy hamarosan a mezopotámiai támadó hadjárat alapjává vált. Megkezdődött a törökök elleni arab és kurd lázadás szítása is, ami egyben válasz volt a konstantinápolyi kormányzat november közepén meghirdetett szent háborújára. Ebben fegyveres harcra buzdították az angol, francia és orosz uralom alatt álló területek iszlám hitű lakosságát, ám a felszólítás nem

gyakorolt különösebb hatást a célközönségre. A törököket viszont feltűzelte az országukban élő nem iszlám hitűek ellen; Enver pasa vádjai mellett ez játszotta a legnagyobb szerepet az örmény népirtásban.

MONARCHIA-SZERBIA: HARMADSZOR

A legsúlyosabb galíciai harcok idején, 1914. november 5-én, az osztrák–magyar hadvezetés újabb támadást rendelt el Szerbia ellen. E látszólag értelmetlen akciónak racionális magyarázata volt: a háborúban addig kudarcot kudarokra halmozó Monarchia szinte szomjúhozta a sikert, hiszen egyfelől helyre kellett billenteni a soknemzeti-ségű hadsereg morálját, másfelől a bécsi kormányzat az egyelőre semleges szomszédok, Olaszország és Románia kedvét is el szerette volna venni attól, hogy az antant oldalán belépjenek a háborúba. A sikerre az oroszok ellen semmiféle esély nem mutatkozott, maradtak tehát a szerbek, akikkel szemben a háború korábbi szakaszában már kétszer felsültek.

A Monarchia politikai és katonai vezetése azonban úgy látta: most kecsgetőbb a helyzet, hiszen miután Törökország csatlakozott a központi hatalmakhoz, a bolgár–török viszony pedig javult, az újabb balkáni akcióba akár ez a két ország is beszállhat. A támadás mellett szólt az is, hogy a remélt siker esetén kiépülhet a közvetlen vasúti öss-

A géppuskákkal szemben a többször-túlerővel támadó gyalogságnak és lovaságnak sem volt esélye.

szeköttetés Németország és Törökország között. Így nagyobb biztonsággal lehetne célba juttatni a szultáni haderőnek szánt német fegyver- és hadianyag-szállítmányokat: az angol flotta földközi-tengeri fölénye miatt ugyanis a vízi út veszélyes volt, egyetlen hajó sem érhetne el a török kikötőket. Ami a vasúti összeköttetést illette, semleges-ségére hivatkozva Románia nem engedte át a szállítmányokat, Bulgária viszont nem emelt ilyen kifogást. A feladat tehát adott volt: Szerbián át kellett Bulgária felé utat nyitni.

Mindezek szellemében vette kezdetét a Szerbia elleni harmadik hadjárat. A Száva és a Dráva mentén kialakított hídfőállásból indult előnyomulás eredményes

volt; csúcspontján, november 29-én Belgrád is az osztrák–magyar erők kezére került. December 3-án aztán megindult a szerb ellencsapás, amely 12 nappal később teljes sikerrel zárult: december 15-ig a Monarchia kénytelen volt feladni az addig elfoglalt összes területet, sőt a második támadás kudarcát követően megartott hídfőállásokat is ki kellett üríteniük.

MÉRLEGEN AZ ELSŐ ÉV

Mint már a bevezetőben írtuk, 1914 végére átmenetileg minden fronton – de különösen nyugaton – alábbhagyott a küzdelem hevessége. Ennek elsődleges oka nem a télbe forduló időjárás volt, hanem inkább az, hogy az eredeti hadászati koncepciók kudarcot vallottak, alternatív tervek híján pedig az antant és a központi hatalmak részéről egyaránt feleslegesnek tűnt az összecsapások további erőltetése.

A stratégiának a géppuskákkal szembeni harc okozta a legnagyobb fejtörést; a hadviselő felek nem tudták, miként lehetne eredményesen támadásba vinni a gyalogságot és a lovaságot a fegyverek ellen. Félelmetes tűzerejükől adódóan ugyanis a védelem a nagy létszámú katonasággal végrehajtott rohamokkal szemben is helyt tudott állni. Mint ahogy Galántai József fogalmaz „Az első világháború” című könyvében, ez a jelenség korábban ismeretlen volt. Az előretörő gyalogságot vagy lovaságot a védők megtizedelhetették, de ha a támadó erő mennyisége, felkészültsége és harci szelleme megfelelő volt, csak a terven vagy a vezetésen múlott a siker.

Ezek a feltételek most nem bizonyultak elegendőnek, így állóháború alakult ki. Nyugaton, az Északi-tengertől a semleges Svájcig húzódó frontvonal az évek alatt csak igen keveset változott. Ez a megállapítás alapvetően a keleti frontra is igaz, bár ott nagyobb méretű mozgások voltak. A hadvezetőségek azonban 1914 végén még mindig vonakodtak tudomásul venni, hogy hosszú háborúra kell berendezkedni.

A küzdelem még egyáltalán nem dőlt el, az erők és a lehetőségek többé-kevésbé kiegyenlítették voltak. Mindez kitűnik abból is, ha a szemben álló felek eredményeit és veszteségeit vetjük egybe – mutat rá Galántai József. A németek nem tudták teljesíteni legfontosabb hadászati céljukat, Franciaország megsemmisítését, de megszállták a nagy rivális szomszéd északi területeit és Belgium nagy részét. A keleti fronton a kezdeti nehézségek után megfékeztek a cári inváziót, majd a küzdelem színterét áthelyezték orosz területre. Az első évben több mint 800 000 katonájuk esett el, sebesült meg vagy került hadifogságba.

A közel egymillió fős vesztesége elszenvedett franciák mérlege sokban hasonló. Elzászt és Lotaringiát ugyan nem tudták visszahódítani, sőt a nyugati front harcai nagyrészt az ő országukat pusztították (s pusztítják még egészen 1918-ig), de az oroszokkal karöltve sikerült kétfrontos háborúra kényszeríteniük Németországot. Az angoloknál jól haladt az új, a kontinentális harcra szánt hadseregek

Támadó hadászati elképzelésük kudarcát követően a franciák is beadták magukat.

szervezése, kiképzése és felfegyverzése. Emellett sikerként könyvelhették el a Németországgal szembeni tengeri blokádd létrehozását, illetve azt, hogy ellenségük gyarmatainak nagy részét már a háború első évében elfoglalták. Ami az orosz hadsereget illeti, a Kelet-Poroszországban elszenvedett kudarcukat ellensúlyozta Galícia nagy részének elfoglalása; mindezek ára több mint egymillió halott, sebesült vagy fogságba esett katona volt. Az utóbbi haditett annak az Ausztria–Magyarországnak a kárára érték el, amelynek a legsiralmasabb a háborús

mérlege. A Monarchia esetében a hadászati célok még részbeni teljesüléséről sem írhatunk: keleten az oroszokkal, délen pedig a szerbekkel szemben vesztek el a számos ütközetet, amelyek morális hatása sem volt elhanyagolható, tekintettel az amúgy egymillió fős veszteséget elszenvedett haderő soknemzetiségű összetételére.

A német, a francia, az orosz vagy az osztrák–magyar hadsereg halottjainak, sebesülteinek és hadifoglyainak száma mellett az angol, a belga, a szerb, illetve a török veszteségek eltörpülnek, ugyanakkor jól illusztrálja a küzdelem hevességét, hogy mindent egybevéve az 1914. évi harcok több mint negyemillió katonáldozatot követeltek.

Az addigi tapasztalatok figyelembevételével 1915 elejére új elgondolások születtek a folytatást illetően, s bár a felek a korábbiakhoz képest több időt szántak a döntés kicsikarására, további három és fél éves küzdelemmel senki sem számolt.

Az elhúzódó háborúban pedig egyre nagyobb jelentőséget kapnak majd a gazdasági tényezők, megnő a hátszín szerepe, egyúttal megkezdődik az új szövetségesek keresése: a semleges országok kegyeiért élénk diplomáciai küzdelem bontakozik ki. A háború további menete tehát feltűnően különbözni fog az 1914. évitől: akkor a fegyverek mellett háttérbe szorult a politikai, a diplomáciai és a gazdasági harc.

Az új hadászati koncepciók kidolgozásáig némi nyugalom állt be a nyugati fronton.

Angliában nem volt hiány az önkéntesekből, így jól haladt a kontinentális harcra szánt hadseregek szervezése.

Hagyományörzők bemutatója Komáromban

CSATATÉR

KÉT NAPRA HÁBORÚS HELYŐRSÉGGÉ VÁLTOZOTT A KOMÁROMI ERŐD: A HARCOKAT KORHŰ EGYENRUHÁKBA ÖLTÖZÖTT, ELSŐ ÉS MÁSODIK VILÁGHÁBORÚS OROSZ, NÉMET, AMERIKAI ÉS MAGYAR KATONAI HAGYOMÁNYÖRZŐK VÍVTÁK, HOGY A NÉZŐKNEK BEMUTASSÁK, MILYEN IS LEHETETT EGY-EGY CSATA A MŰLT SZÁZAD KÉT NAGY VILÁGÉGÉSÉNEK FORGATAGÁBAN.

AMIT LÁTNOT KELL!

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ BEFEJZÉSÉNEK 70. ÉVFORDULÓJÁHOZ KAPCSOLÓDÓ SOROZATUNKBAN – A KONFLIKTUST MEGŐRÖKÍTŐ TÖBB MINT EZER MOZI-, ILLETVE TÉVÉFILM KÖZÜL – 70 OLYAN ALKOTÁST AJÁNLUK OLVASÓINK FIGYELMÉBE, AMIT LÁTNI KELL, HOGY TELJES LEGYEN AZ EMLÉKEZÉS...

Oscar-díjasok

Ryan közlegény megmentése (Saving Private Ryan)

Színes, magyarul beszélő, amerikai háborús filmdráma, 162 perc, 1998.
Rendezte: Steven Spielberg
Főszereplők: Tom Hanks, Tom Sizemore, Vin Diesel, Matt Damon, Barry Pepper

1944. június 6. – a normandiai partraszállás napja. Az Omaha kódnevű szakaszon a partraszállító járművekről fedezékbe igyekvő szövetséges katonák pergőtűzbe kerülnek. A veszteség óriási: mindenütt halottak, sebesültek, haldoklók. A pokol első bugyrán éppen csak túljutott Miller századost (Tom Hanks) meg-

maradt embereivel újabb lehetetlennek tűnő próbatétel elé állítják: a német vonalak mögött fel kell kutatniuk az ismeretlen helyen földet ért amerikai légideszantos katonát, James Ryan közlegényt. A főparancsnokság utasítására ugyanis azonnal le kell szerelni, mivel három bátyja a világháború különböző frontjain szinte egy időben életét veszítette, s a hadsereg ezzel adózik a család tragédiájának...

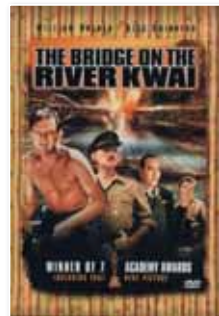
A film 5 Oscar-díjat nyert és további 6 kategóriában jelölést kapott.

Híd a Kwai folyón (The Bridge on the River Kwai)

Színes, magyarul beszélő, angol–amerikai háborús filmdráma, 161 perc, 1957.
Rendezte: David Lean
Főszereplők: William Holden, Alec Guinness, Jack Hawkins, Sessue Hayakawa

A második világháború idején a burmai vasút nyomvonalán a japánok angol hadifoglyokkal akarják megépíttetni a Kwai folyón átívelő

stratégiai fontosságú hidat. Nicholson ezredes kezdetben elzárkózik az együttműködéstől, ám aztán úgy dönt, ha a japánok tisztességes bánásmódban reszesítik katonáit, vállalja az építkezés irányítását, hogy ezzel is érzékeltesse az angolok erkölcsi erejét, és kitartásra ösztökélje

embereit. A híd elkészültével sok szövetséges katona sorsa pecsételődné meg, s ez a felismerés a foglyokat az engedelmesen építeni akarók és

Világháborús filmek már a konfliktus éveiben is készültek, hiszen a propaganda célú, mozgósító jellegű mozi iránti „igénynek” még Hollywood sem állhatott ellen. Az igazán maradandó alkotásokat azonban csak az ötvenes évektől kezdte termelni a filmipar. Ez a trend az Oscar-díj odaítélésében is érezhető volt. Némi túlzással kijelenthető például, hogy amennyiben egy 1939–1945 között készült amerikai film megfelelt a kor, vagyis a nemzeti háborús propaganda szellemének, akkor esélye volt legalább egy Oscar-jelölésre.

A világegést követően készült, háború ihlette filmek közül ez ideig mintegy 30 alkotás nyerte el legalább egy kategóriában az aranyzobrocskát. Akadtak persze olyanok is, amelyek több díjat bezsebelve, úgymond taroltak az Oscar-gálán, jó néhány európai háborús témájú alkotás is kiérdemelte a legjobb külföldi filmek járó elismerést, és természetesen voltak nagy vesztesek is. Mint például Az örület határán című, 1998-ban készült kanadai–amerikai háborús filmdráma, amely hét kategóriában is Oscar-jelölt volt, de végül valamennyiben várományos is maradt. A film alkotóinak bánatára ugyanis abban az évben egy Spielberg nevű rendező is világháborús témájú mozit álmodott...

a rombolni szándékozók táborára osztja. Az utóbbiak közé tartozó Shears hadnagynak sikerül megszöknie, s egy amerikai különítménnyel visszaindul, hogy felrobbantsák a hidat...

A film 7 Oscar-díjat nyert, emellett egy kategóriában jelölést kapott.

A tábornok (Patton)

Színes, magyarul beszélő, amerikai háborús filmdráma, 172 perc, 1970.
Rendezte: Franklin J. Schaffner
Főszereplők: George C. Scott, Karl Malden

Patton tábornok nehéz ember hírében állt, módszereit, katonáival szemben tanúsított magatartását sok bírálat érte, de ezek a negatívumok eltörpültek stratégiai képességei, elszántsága és hazafisága mellett, amelyek sorra segí-

tették hozzá legendás győzelmeihez. Többek között az ő harcokcsijai vették fel sikeresen a harcot Rommel páncélosaival Afrikában, a normandiai partraszállás után pedig szó szerint megállíthatatlanul tört előre csapataival. Ebből a monumentális alkotásból talán megismerhetjük a férfit, aki győztes hadvezérnek született, és akit senki sem ismert igazán. Történeten keresztül a második világháború sorsfordító eseményeinek hátterébe is bepillanthatunk...

A filmet 7 Oscar-díjjal ismerték el és további 3 kategóriában jelölést kapott.

Az angol beteg (The English Patient)

Színes, magyarul beszélő, amerikai romantikus dráma, 156 perc, 1996.
Rendezte Anthony Minghella
Főszereplők: Ralph Fiennes, Juliette Binoche, Willem Dafoe

A második világháború vége felé Hana, az ápolónő egy súlyosan sebesült férfit gondoz egy toscanai romos kolostorban. A beteg nem emlékszik semmire. Személyazonosságának kulcsa egy nála talált – levelekkel, térképekkel, fotókkal teli – könyv lehet. Hana olvasni kezd belőle betegének, és a szinte felismer-

hetetlenségig összeégett férfi emlékezni kezd. A meglevenedő emléképeken gróf

sé válik, szenvedélyes viszonyuk azonban katasztrófális következményekkel jár...

A film 9 Oscar-díjat nyert és további 3 kategóriában jelölést kapott.

A zongorista (The Pianist)

Színes, magyarul beszélő, francia–német–lengyel–angol–holland filmdráma, 150 perc, 2002.
Rendezte: Roman Polanski
Főszereplők: Adrien Brody, Emilia Fox, Thomas Kretschmann

1939, Varsó. Wladyslaw Szpilman zsidó zongoraművész egy lemezstúdióban dolgozik, amikor bombázni kezdik a fővárost. Családja me-

nekülni akar a borzalmak elől, de ő nem szeretné elhagyni Varsót, mivel rajong Dorotáért, a fiatal csellistáért. A nő családja beköltözik

a gettóba, és megpróbálnak alkalmazkodni az ottani élethez. Megannyi megpróbáltatás után úgy tűnik: a zongorista sem kerülheti el a deportálást, de a náccikkal kol-

laboról Itzak Heller – aki korábban sikertelenül próbálta meg Wladyslawot is beszerezni a zsidó rendőrséghez – kirángatja a sorból. A zongorista ezt követően a földalatti mozgalommal keres segítséget, a varsói gettó 1943-as felkelését követően pedig Dorota és mások – például a német Wilm Hosenfeld százados – segítségével próbálja meg túlélni a háborút...

A film 3 Oscar-díjat nyert és további 4 kategóriában jelölést kapott.

Hazámat szolgálom

Felelős vezetői beosztásában végzett kiemelkedő munkája elismeréséül – a honvédelmi miniszter elterjesztésére – Áder János, Magyarország köztársasági elnöke 2014. október 23-i hatállyal **vezérőrnaggyá léptette elő** dr. Bérés János dandártábornokot a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat állományából; **dandártábornokká nevezte** ki Filótas István György ezredes, a HM hadfelszerelési és vagyonfelügyeleti főosztály főosztályvezetőjét, Hajdú György Péter ezredes, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat állományából, dr. Kádár Pál ezredes, a HM tervezési és koordinációs főosztály főosztályvezetőjét, Takács Attila Géza ezredes, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár parancsnokát, Ugrik Csaba Iván ezredes, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis vezérparancsnokát.

Felelős vezetői beosztásában végzett kiemelkedő munkája elismeréséül – a kötelező várakozási idő letelte előtt – Hende Csaba honvédelmi miniszter 2014. október 23-i hatállyal **ezredessé léptette elő** dr. Balogh András József alezredes, a HM jogi főosztály főosztályvezetőjét.

Hende Csaba – a Honvédelmi Minisztérium törekvéseinek támogatása, a szlovák–magyar katonai kapcsolatok fejlesztése terén nyújtott kimagasló tevékenysége elismeréseként – nemzeti ünnepünk, október 23. alkalmából adományozta a **Honvédelemért Kítettető Cím I. fokozatát** dr. Balogh Csabának,

Magyarország pozsonyi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetének; beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége, valamint szakmai érdemei elismeréséül a **Szolgálati Érdemjel babérkoszorúval ékesített arany fokozatát** dr. Keszely László ezredesnek, Dundics Ferenc alezredesnek; a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Borsos József Tamás ezredesnek, Orbán Sándor ezredesnek, dr. Tóth László ezredesnek, Drábik Géza alezredesnek, dr. Kerti András alezredesnek, Lukács Róbert alezredesnek, Tajti Ákos alezredesnek, Urbán László alezredesnek, Csapó László őrnagynak, Deák Ilona őrnagynak, Timárné Szabó Edit őrnagynak, Tomola Zoltán őrnagynak; a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Görbe Béla alezredesnek, Kása István alezredesnek, Szabó Tamás alezredesnek, Tajti Norbert alezredesnek, Juhász Gáborné őrnagynak, Keviczki Zoltán őrnagynak, Palatinus Katalin őrnagynak, Ragány Róbert őrnagynak, Szalóki András őrnagynak, Vecseri Szilvia őrnagynak, Kriston István főtorzszászlósnak, Aulechla Józsefné törzszászlósnak, Deresnő Erős Magdolna törzszászlósnak, Laki Róbert törzszászlósnak, Szalai Ferenc törzszászlósnak, Körmendi József zászlósnak, Rózsás Norbert zászlósnak, dr. Szabóné Haklár Anita zászlósnak; a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Boller Andrea őrnagynak, Kiss-Vámosiné dr. Sirkó Ivett Anna őrnagynak, Kóvári Károly

őrnagynak, Orosz Antal őrnagynak, Bélavári Miklós Gábor századosnak, Cseri Csaba századosnak, Hegyi László századosnak, Kapoli István századosnak, Kormos Péter századosnak, Krezinger-Forgács Erika századosnak, dr. Szakács Veronika századosnak, Szalai Tibor századosnak, Horváth Éva főhadnagynak, dr. Tordai Bertalan főhadnagynak, Tóth Szabolcs századosnak, Váradi József Balázs főhadnagynak, Gajó Péter zászlósnak, Mezei János Károlyné zászlósnak, Tóth Attila zászlósnak, Katona Ingrid főtorzszórmesternek, Kovács György főtorzszórmesternek, Siklósi László főtorzszórmesternek, Sipos Tibor főtorzszórmesternek, Sziráki Krisztina főtorzszórmesternek; a **Honvédelemért Kítettető Cím II. fokozatát** Bolyós Lászlóné közalkalmazottnak, Suszta Lászlóné közalkalmazottnak, Szederi Jánosné közalkalmazottnak; a **Honvédelemért Kítettető Cím III. fokozatát** Schön-Vikman Zsuzsa kormánytisztviselőnek, Süliné József Mercédesz kormánytisztviselőnek, Bartháné Gyovai Andrea közalkalmazottnak, Fehér Zsuzsanna közalkalmazottnak, Kumi Andrea közalkalmazottnak, Molnár Jánosné közalkalmazottnak, Preszter Zoltán közalkalmazottnak, Réfiné Szitás Erika közalkalmazottnak, Sipos Lívia közalkalmazottnak, Szabó László József közalkalmazottnak.

Tekerj a sereggel!

Mintegy háromszázan pattantak nyeregbe és karikázták körbe a Tisza-tavat a „Tekerj a sereggel!” elnevezésű kerékpártúrán. A résztvevők Tiszanána külterületén, a dinnyésháti strandon gyülekeztek, hogy nekivágjanak a két megyét érintő 64 kilométeres távnak.

– A honvédség egyik missziója az, hogy megmutassa a társadalomnak, milyen fontos a jó fizikai teljesítőképesség. Küldetésünknek tekintjük, hogy ezt a szemléletet a lehető legszélesebb körben elterjesszük – mondta Siklósi Péter, a Honvédelmi Minisztérium védelempolitikáért és védelmi tervezésért felelős helyettes államtitkára azzal kapcsolatban, hogy miért fontos a tárcának a rendezvény, majd hozzátette: ez azonban csak az egyik ok, a másik ugyanilyen lényeges.

– Imádunk bringázni, és az, aki itt van, ugyanúgy szeret biciklizni, mint mi.

Nyulas Szabolcs; fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

IN MEMORIAM

2014. szeptember 22. és október 22. között elhunyt:

Dr. Sultész József ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (86), Szatmári György ny. ezredes (81), Andó Károly ny. ezredes (83), dr. Németh Ervin ny. ezredes (80), Kovács Péter ny. ezredes (79), Kutsági Tamás ny. alezredes (83), Pászti György ny. alezredes (72), Tóth Imre ny. alezredes (91), Klinger István ny. alezredes (87), Magyarósy István ny. alezredes (88), Kuróczi Gyula ny. alezredes (84), Rác János ny. alezredes (86), Sikár János ny. alezredes (86), Ádám János ny. alezredes (82), dr. Herczeg István ny. alezredes (83), Tasnádi Lajos ny. alezredes (82), Vető Zoltán ny. alezredes (72), László István ny. alezredes (88), Turbacs Lajos ny. alezredes (85), Istella István ny. őrnagy (81), Szalai Sándor ny. őrnagy (81), Elek Ferenc ny. őrnagy (80), Mészáros Gábor ny. őrnagy (65), Szabó Sándor ny. őrnagy (82), Vári Imre ny. őrnagy (87), Angyal Béla ny. őrnagy (85), Udvardi János ny. őrnagy (84), Fekete Géza ny. őrnagy (52), Katona Kis Imre ny. őrnagy (85), Kovács János ny. őrnagy (73), Nagy István ny. őrnagy (86), Rakita Pál ny. őrnagy (85), Bohák András ny. őrnagy (83), Mészáros István ny. százados (81), Kreszdló

Emléktábla-avatás

A megalakulásának 50. évfordulóját ünnepelő kaposvári Noszlopy Gáspár Honvéd Nyugállományúak Klubja kezdeményezésére emléktáblákat avattak a valamikori Hunyadi János – közmertebb nevén Fűredi II. – laktanya kapuján. A helyi katonazenekar tiszteletére után Pele László nyugállományú alezredes,

a kezdeményező Klub elnöke mondott nyitóbeszédet, majd Varga Sándor nyugállományú ezredes, a laktanyában 1963–1994 között működött rakétás alakulat utolsó parancsnoka ismertette az objektum történetét. A kezdeményezést felkaroló kaposvári polgármester köszöntő szavait követően került sor a két emléktábla leplezésére.

Mészáros Károly százados
Fotó: Puskás Béla ny. ezredes

László ny. százados (47), Györkös László ny. százados (67), Miklós József ny. százados (85), Deák Ferenc ny. főhadnagy (64), Bíró József ny. főtorzszászlós (75), Jeszták Lajos ny. törzszászlós (82), Schmögnér Sándor ny. törzszászlós (67), Szikora András ny. törzszászlós (73), Tóth József ny. törzszászlós (72), Kovács István ny. törzszászlós (76), Török László ny. törzszászlós (69), Bagoly Ferenc ny. törzszászlós (86), Cselovszki György ny. törzszászlós (62), Hegyi László ny. törzszászlós (71), Károly István ny. törzszászlós (78), Király Jenő ny. törzszászlós (82), Koltainé Takács Judit ny. törzszászlós (61), Szegedi Győző ny. törzszászlós (80), Szépe Mihály ny. törzszászlós (78), Beszteri Zoltán ny. zászlós (92), Balogh János József ny. zászlós (64), Németh Péter Mihály ny. zászlós (64), Németh Rezső ny. zászlós (86), Varga János ny. zászlós (56), Vincze Kálmán ny. zászlós (59), Szalai András ny. zászlós (70), Karcagi Tibor ny. főtorzszórmester (55), Kiss Tibor Tamás ny. főtorzszórmester (52), Jakab László ny. főtorzszórmester (54), Soós Miklósné ny. főtorzszórmester (73), Bartos Ferencné ny. közalkalmazott (81), Dindorfer Józsefné ny. közalkalmazott (92), Farkas János ny. közalkalmazott (84).

EMLEKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRÍZZÜK.

Az ötlettől a megvalósulásig (2.)

KÉZZEL KÉSZÍTVE

A KÖNYVKIADÁST TEKINTVE KÉTSÉGET KIZÁRÓAN „A NAGY HÁBORÚ” CÍMŰ KÖTET A HM ZRÍNYI NONPROFIT KFT. IDEI LEGFONTOSABB PROJEKTJE. A MŰ ÓRIÁSI ERÉNYE, HOGY SEGÍTSÉGÉVEL A NAGYKÖZÖNSÉG IS MEGISMERHETI A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM (HM HIM) BIRTOKÁBAN LÉVŐ, PÁRATLAN ÉRTÉKŰ ELSŐ VILÁGHÁBORÚS DOKUMENTUMGYŰJTEMÉNY SZÁMOS KURIÓZUMÁT.

Mint ahogy azt magazinunk előző számában már megírtuk: az ötletet egy, a londoni Imperial War Museumban vásárolt különleges könyv adta Törös István kreatív szerkesztő számára, aki aztán évről évre adta a kiadványt megmutatta dr. Bozsonyi Károlynak, a HM Zrínyi Nonprofit Kft. ügyvezetőjének.

– István azzal kopogtatott nálam, hogy szeretné elem tárnai a könyvkiadók választását az internet jelentette kihívásra. A megoldás egyszerű, mint Kolumbusz tojása: olyat kell kínálni az olvasóknak, amit az internet nem tud, ez pedig nem más, mint a megfoghatóság élménye. E

követelménynek az általa megmutatott dobozkönyv a legmesszebbmögigi megfelelt, a lapjaira applikált zsebekben, tasakokban elhelyezett korhú dokumentumok reprint változataival – idézi fel a kezdeteket Bozsonyi Károly. – Adódott a kérdés: vajon mi is tudnánk ilyen kiadványt készíteni? Arra jutottunk, hogy egyedül nem, de a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal közösen minden biztonnyal. A következő lépésként tehát beszélünk az intézmény parancsnokával, dr. Kovács Vilmos ezredessel, aki az ötlet mellé állt. Ezt követően elkezdődhetett a kiadvány készítése, amelybe az idő előrehaladtával a HM Zrínyi Nonprofit

Kft. egyre több munkatársa és szervezeti egysége kapcsolódott be.

Az ügyvezető elmondta: már a kezdet kezdetén mindenki érezte, hogy ezt a munkát nem lehet rutinból elvégezni, s a végeredményt illetően talán néhányan szkeptikusak is voltak. Am az első oldalak elkészülte után egyre nőtt a lelkesedés.

– A legnagyobb problémát az jelentette, hogy ilyen kiadványt korábban még senki sem készített Magyarországon, tehát ha elakadtunk, nem volt kihez fordulni segítségért; szabványok, tervrajzok híján mindent nekünk kellett kitalálni, kikísérletezni – jegyzi meg Bozsonyi Ká-

roly, akitől megtudtuk azt is, hogy a könyv november 20-án jelenik meg, díszbemutatójára pedig a tervek szerint december másodikán, a HM HIM márványtermében kerül sor, a honvédelmi miniszter jelenlétében.

Miután döntés született a kiadvány megvalósításáról, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum szakembereire várt a feladat, hogy megtöltsék a dobozkönyvet tartalommal. Az első körben két fontos kérdést kellett tisztázni: milyen témákat dolgozzanak fel, illetve mely fejezetekhez lehet melléleteket, azaz korabeli dokumentumok reprint változatait illeszteni. E kérdések megválaszolása – Bozsonyi Károly és Törös István mellett – dr. Kovács Vilmos ezredesre, illetve a szerkesztési feladatok ellátásával megbízott dr. Sallay Gergely történész-muzeológusra várt.

– Fő célkitűzésünk az volt, hogy Magyarország aspektusából mutassuk be a háború előzményeit, eseményeit és következményeit. Átfogó képet akartunk adni hazánk, illetve a magyar katonák első világháborús szerepvállalásáról – tudjuk meg Kovács Vilmos ezredestől, aki szerzőként is részt vett a munkában: ő jegyzi a műszaki csapatokról, a tüzérségről, a magyarországi hadiiparról, illetve a trianoni békeszerződés katonai vonatkozású határozatairól szóló fejezeteket.

Egy-egy téma egy oldalpárt kapott. Ezeket az adott szakterület elismert kutatói, hadtörténészek, muzeológusok, le-

váltókat írták, míg az újranyomatásra érdemesnek tartott korabeli dokumentumokat Sallay Gergely gyűjtötte össze.

– Persze a szóba jöhető papíralapú műtárgyak száma kezdetben még messze több volt, mint amennyi végül belekerült a könyvbe. A nagy kupacból két körben négy ember – Bozsonyi Károly, Törös István, Sallay Gergely, illetve jómagam – válogatta ki azt a több mint 50 dokumentumot, amelyek reprint változatait teszük valóban különlegessé ezt a kiadványt – mondja a parancsnok.

A HM HIM dokumentációs osztályát vezető dr. Sallay Gergely történész-muzeológus ezzel összefüggésben rámutatott: igyekeztek minél érdekesebb, ugyan-

akkor kevésbé ismert dokumentumokat kiválasztani. Ennek eredményeként az amúgy kihagyhatatlan nyomtatványtípusok – például tábori levelezőlapok, gyászjelentések – mellett kuriózumok is helyet kaptak a könyvben, többek között a háború után az Atlanti-óceán átrepülésével a figyelem középpontjába került Endresz György főhadnagy, tábori pilóta arcképes igazolványa. A reprint dokumentumokra egyébként rákerült a HM HIM logója is, azért, hogy senki se élhessen vissza egy esetleg jól sikerült másolattal.

– Akárcsak a mellékletek esetében, a fotók kiválasztásánál is fontos szempont volt az exkluzivitás. Sok a beállított felvétel, mert az első világháborúban a hadi események fényképezése még egyáltalán nem számított rutinfeladatnak – indokol Sallay Gergely, majd hozzátesszi: muzeológusként úgy látom, a kötet ebben a formájában segíti a múzeumi gyűjtemények népszerűsítését. A kiállításokon tudniillik óhatatlanul háttérbe szorulnak a papíralapú műtárgyak, hiszen kevésbé látványosak, mint például egy fegyver, egyenruha vagy kitüntetés. Ez a kiadvány viszont – jellegeből adódóan – kifejezetten a korabeli dokumentumokra épül, s lehetőséget ad arra, hogy gazdag gyűjteményünk egy részét bemutathassuk.

Szerkesztői feladataiból adódóan a kéziratokat Sallay Gergely gyűjtötte be a szerzőktől, majd azokat – előszerkesztés után – továbbküldte a HM Zrínyi Nonprofit Kft.-be, egészen pontosan a dr. Isaszegi János nyugállományú vezérőrnagy vezette könyv- és kiadvány-szerkesztőségbe.

datechnikai szempontból ugyan sem a belvék, sem a mellékletek előállítására nem jelentett problémát, ám ugyanezt már nem lehetett elmondani a kötészetéről.

– Eddig még nem készítettünk ilyen kiadványt, de hazánkban más sem: a korábban Magyarországon forgalomba hozott dobozkönyvek kötészeti feldolgozása ugyanis a Távol-Keleten, főként Malajziában történt rengeteg kézi munkával, hiszen a belvék, sem a mellékletek előállítására nem jelentett problémát, ám ugyanezt már nem lehetett elmondani a kötészetéről.

– A kivitelezés tekintetében ez egy rendhagyó könyv, nem hasonlítható egyetlen korábbi kiadványunkhoz sem. Újdonság a maga nemében, hiszen ilyen kialakítású, hazai szerzők közreműködésével készült, magyar kiadó által kiadott kötet még nem jelent meg itthon. A munka ennek megfelelően rengeteg buktatóval járt, a siker érdekében szoros együttműködésre és számtalan egyeztetésre volt szükség, mindenki részéről kellett a kompromisszumkésztség – hangsúlyozza Isaszegi János. – Az egyik feladatunk a kéziratok gondozása, tehát az olvasószervezők, korrektori, nyelvi lektorálási munka elvégzése volt; e tekintetben Kiscelli Piroska, Mészáros Károly és Eszes Boldizsár nevét kell kiemelnem.

Többkörös egyeztetés volt a szerzők és a korrektorok között a megjelenésre szánt tartalmat illetően, legvégül Kovács Vilmos ezredes elvégezte a kész oldalak szakmai lektorálását; leszámítva az általa írt fejezeteket, mert azokat helyettesse, dr. Horváth Csaba alezredes olvasta át szakmai szemmel.

– Nagy felelősség hárult Benkő Krisztinára is: műszaki vezetőként neki kellett gondoskodnia arról, hogy olyan termék szülessen, amelyet az ötlegetzők, a szerkesztők és a szerzők megálmodtak – folytatja Isaszegi vezérőrnagy. – Nem mindennapi feladatot jelentett például a mellékletek újrayomtatásához szükséges papírok kiválasztása. E tekintetben kompromisszumokat kellett kötnünk, hiszen a 100 évvel ezelőtti nyomdatechnika és a papír- ipar nagyban különbözött a maiétól. Célunk az volt, hogy a reprint dokumentumok korhűk, ugyanakkor tartósak is legyenek.

A könyv a nyomdai szakemberek számára is tartogatott kihívásokat. Nyom-

kával, hiszen a részfeladatok zömét nem lehet gépesíteni. Gondolok itt például a korhű mellékletek tárolására szolgáló pergamentasakok elkészítésére. Ezekből egy-egy könyvbe 11 darab került, s mivel a kiadványt 3000 példányban nyomtuk, könnyű kiszámolni, hogy összesen 33 000 tasak kellett. A rövid határidő miatt mi ezt a mennyiséget nem tudtuk volna megcsinálni; legyártottuk a mintákat, amelyek alapján egy alvállalkozó végezte el a feladatot. A pergamentasakok aztán kétoldalas öntapadó ragasztó segítségével kerültek rá a könyv lapjaira, mondanom sem kell, kézi erővel, hiszen ez a munkafolyamat sem automatizálható – avat be a részletekbe Pásztor Zoltán, a HM Zrínyi Nonprofit Kft. sokszorosító osztályának vezetője.

A 11 tasakba 44 különféle papíralapú műtárgy reprintje került, ezeken felül a könyvtestbe további hat mellékletet ragasztottak be, a két süllyesztett zsebbe pedig 1-1 hajtogatott dokumentumot illesztettek. Talán éppen e süllyesztett zsebek elkészítése jelentette a legnagyobb kihívást. A könyvet lapozgatva nem véletlenül találkozhatunk ilyenl mindössze két oldalon.

– A zsebek nyílását egy speciális gép segítségével kellett kialakítani, majd az így előkészített ívet és a hátoldalát a megfelelő formára vágott kétoldalas öntapadó ragasztóval összeragasztottuk. A zseb körüli részt ezen felül megerősítettük egy 170 grammos betétlappal azért, hogy az ne szakadjon el a mellékletek kiemelésé, illetve visszahelyezése során. A zsebes oldalak elkészítése teljes egészében kézi erővel történt: két hónapon keresztül 7–11 ember dolgozott ezen, a nyomda által elvégzett összes kötészeti feladat pedig 1700 munkaórát tett ki – összegez Pásztor Zoltán.

A dobozkönyv tartalmaz két DVD-mellékletet is, melyekre összesen három és fél óra anyag került.

– A 210 percnyi felvétel gerincét nyolc, a Katonai Filmstúdió műtermében korhű díszletek között rögzített kerekasztal-beszélgetés adja; ezek – igazodva a kötethez – első világháborús témákban zajlottak, nagyrészt a dobozkönyvet szerzőkét jegyző történetek részvételével, Pásztor Zoltán az MR1-Kossuth Rádió intendánsa vezetésével. A díszletek megtervezésében Dani Atilla vállalt oroszlátnérszt, míg a kivitelezés a HM Zrínyi Nonprofit Kft. rendezvényszervező és dekorációs osztályának érdeme volt – mondja Wonke Rezső, a Katonai Filmstúdió vezetője.

Ezen felül a DVD-kre rákerült még egy-egy dokumentumfilm a kitérítésekéről, a katona-egészségügyről, az Osztrák–Magyar Monarchia haderejében rendszerezett löfégyverekről, illetve a háborús művészeti alkotásokról és relikviákról, továbbá Csernák János színművész előadásában Gyóni Géza „Egy éjszakára” című, a témához erősen kötődő verse is. A duplalemezes melléklet első világháborús katonaindulók és -énekek teszik teljessé.

– Az indulókat méltó környezetben, a Ludovika Akadémia épülete előtt vettük fel az MH Légierő Zenekar Veszprém közreműködésével, míg a Honvéd Férfiak előadásában hallható énekeket a filmstúdióinkban rögzítettük. Mindezen túl, katonai hagyományörzőkkel két helyszínen, Csobánkán és Orozskán leforgattunk különböző háborús jeleneteket, amelyeket aztán a már említett kerekasztal-beszélgetések illusztrálásához használtunk, az egykori hadszíntereken – például Przemysl-ben – felvett anyagokkal együtt – summáz Wonke Rezső.

KATONAI MAGAZIN AZ M1-EN

14 11 23

CELKERESZT BEN

WWW.HONVEDELEM.HU / CELKERESZTBEN
WWW.FACEBOOK.COM / CELKERESZTBEN

DOBOZKÖNYV

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ MAGYAR VONATKOZÁSÚ ESEMÉNYEIRŐL

- 54 REPRINT DOKUMENTUMMAL
- „DÖGCÉDULA” TOKJÁNAK REPLIKÁJÁVAL
- GYALOGSÁGI OKTATÓKENDŐ MÁSOLATÁVAL
- DVD-MELLÉKLETTEL
- TÖBB MINT 300 FÉNYKÉPPEL

A NAGY HÁBORÚ

1914 - 1918

KÉZZELFOGHATÓ HADTÖRTÉNELEM

**A KÖNYV A 13 900 Ft-os bolti ár helyett a magazinban
TALÁLHATÓ MEGRENDELŐLAPON 11 120 Ft-ÉRT VÁSÁROLHATÓ MEG
A ZRÍNYI KIADÓNÁL (1087 BUDAPEST, KEREPESI ÚT 29/B).**

Információ:

Győr Edina: 06 1 459 5373; 06 30 578 1048

Magyar Renáta: 06 1 459 43 19; 06 30 632 7605